Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советеи Министрий Советеи орган

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

№ 78 (4519). | ЕРА, 1 июль 1971 шу. | Мах 2 кеп. | Газет арадувл 1923 шера денз

«Союз-11» яхача космически кема экипаж подполковник ДОБРОВОЛЬСКИЙ Георгий Тимофеевич, борт-инженер ВОЛКОВ Владислав Николаевич, инженер-испытатель ПАЦАЕВ Виктор Иванович боврах бола

ТАСС-а хоам

«Салют» яхача орбитальни Іилман станце экипажо 29 июне йизза кхоачашъяьй сигала бихьача наькъа программа. Іоховша аьнна указани кхаьчай царга. Іилман тохкамий материалаши борт-журналаши Лаьттан тІа Іенудара «Союз-11» яхача транспортни космически кема чу дІачудихьад космонавташа.

ДІачубовлара операци кхоачашъяьчул тІехьагІа «Союз-11» яхача кема чура шоай балха моттигаш хьалийцай, цу тІарча системаша болх мишта бу хьежаб, «Салют» яхача станцех кема хьакъсастадара кийчо яьй.

Московски ханах 21 сахьати 28 минути яьлча «Союз-11» яха кемеи «Салют» яха орбитальни станции вІашагІа а нъаьста дІахо къаьст-къаьста никъ беш хиннад. «Союз-11» яхача кема экипажо Лаьттан тІа Іочу хоам баьб, вІашагІкъастаре операци данкха хІама доацаш чакх а яьннай, кема тІарча ерригача системаша боаррамагІа болх а бу, аьнна.

«Союз-11» яха кема 30 июне 1 сахьати 35 минути яьлча Лаьтта Іодоссадара цунна никъ бенначул тІехьагІа тормоз етташ йола цун двигательни установка болх бе йолаялийтай, хІаьта шийна йиллача ханналца цо болх а баьб. Тормозной двигатель болх баь яьнначул тІехьагІа экипажацара бувзам хаьдаб.

Программага хьежжа атмосфере аэродинамически торможени яьчул тІехьагІа болх бе йолаялийтай парашютни система а лаьттанна геттара гаргахьачача хана — кІаьдда Іохоаду двигателаш а. Лаьтта Іоховша йолча аппарата никъ шийна белгалъяьчча районе из тайжина лаьтта Іохарца чанхбаьннаб. Кема ховча ханна вертолетаца лаьтта Іохайнача лаха яхача группана люк хьалйийллачул тІехьагІа гучадаьннад «Союз-11» яхача кема экипаж — летчикаш - космонавташ подполковник Добровольский Георгий Тимофеевич, борт-инженер Волков Владислав Николаевич, инженер - испытатель Пацаев Виктор Иванович дийна хилара белгало йоацаш шоай балха моттигашка хилар. Экипаж кхалхара бахьанаш тохкаш да.

Чоалхане космически техника — лехкаш йола «Салют» яха эггара хьалхара орбитальни станции «Союз-11» яха транспортни кемеи — тахнара даькъе са ца кхоаеш къахьегарца лехкаш йолча орбитальни аппараташца сигала гІолла наькъаш делга дегІадоаладара гІулакха юкъе Іалаьмате дакъа лаьцад летчикаша-космонавташа Добровольске, Волкова, Пацаева. Даим советски халкъа дегашка латтаргда къонахчал долча летчикашта - космонавташта Георгий Тимофеевич Добровольскена, Владислав Николаевич Волковна, Виктор Иванович Пацаевна карагІдаьнна денале гІулакх.

КПСС—НОВАТОРИЙ ПАРТИ

Вай парте дерригача политически организаторски гІулаккхех органически хоттаденна хІамаш да дІахьалхашкахьа лестар, кердадараш творчески лехар, ха дІаяха, ширдаьнна мел дараш ца маьшар ца хилар. Исторически творчества революционни уйлах йизза я КПСС XXIV съезда решенеш. Цар тІа хьахьекхай общество дегІадахара прогрессивни тенденцеш, советски социалистически общества саггота эшараш.

«Новаторий парти я вай», — доккхал деш яздаьд В. И. Ленина. Мохк дегІаахара кІанзарча этапе, КПСС XXIV съездо цунна хьалхашка социальни прогресса кердача лакхаленашкахьа ахара къаьгга перспективаш хьайийллача хана, къаьстта низаца дех ленински дешаш. Цу этапа лоархІамегІара бащхало я экономика, цун дерригa доакъош, партеи паччахьалкхени ерригa кулгалду органаши кадраши производства эффективность лакхъяра ларда тІа халкъа вахара хьал айдарца дувзаденна дола декхараш кхоачашдара тІаерзар. Иштта шерача плане хьалхагІа шаккха а оттадаь хиннадац вайцига уж декхараш.

ГІулакх мишта а мичахьа а дерзаде деза ховш йола новаторий парти мара яц біубенна иштта кІоарга лостам бе, нйслагІча пятилеткана а хІаьга иштта йІаьхагІча ханна а оттаяьраш санна йола йоккхий планаш хьалхашка уттае низ кхоачаргболаш яр.

Мохк социально-экономически дегІаахара беррига делама хьахийта керда горонаш біаргаго а марех кхетамца пайда эца а, коммунизм хьалъяра керда наькъаш дахка партена новкъостал ду марксистско-ленински теоре. Цудухьа КПСС XXIV съезда решенеш толаме кхоачашъяро дІадех коммунистий, берригача вай болхлой теоретически кийчо дІахо лакхъелга. Общество дегІаахара законаш довзарс мара йиш кулийтаргьяц царга кІанзарча этапа башхалонаш кІоаргга кхетае, вахара кердача хьалашка хІаман хьасап де, цар нийса мах бе, нийса пактически выводаш е.

Кхоане шийга йолаш йола новаторство, хьалха латташ мел дола хІама хьнаре хьаллацар — вай парте дІакхайкаеш йолча балхе этилах дІахада йиш йоаца оагІув. «Парте массаза а лакха мах баьб кердадар кодалар санна-долча, болхлоех доаллача дикача гІулакха, — яьхад иов. Л. И. Брежнева XXIV съезда яьча КПСС ЦК Отчетни доклада тІа.— Кердадар холуш хилар — из да дегІаахара перспектива біаргагор, кхоанен чура «дар біаргагор, хьалхашка уттащ дола декхараш кхоачашдарга долха нийса наькъаш карадар».

Из гІулакх къаьстта лоархІаме да хІана производстве а, общественни вахаре а кІоарггеи сиххе хувцамаш хулча хана. Из хиланза даргдац масела, вай деношка вІаштІехьъяьннача формаехи методехи кхыметтел уж, нагахьа санна кьалха дІаяхча хана дикагІудакх деш хиннаяле а, кхоачамбе йиш йоацаш йола управление система ерригІа эргайоахаш тоаяра, производство нийса вІаштІехьъяккхара творчески никъ лелабе а Іилман ларда тІа прогноз оттае а езаш йолча перспективни карарчен планированена. Кердадар холуш хиларо доакъой, предприятей пхе шера планаш, болхлоех хІаране шу-шийн шера планаш оттаеча хана а хІаьта иштта коллективаш социально дегІаахарца ханал хьалха планаш уттаеча хана а леха а лехийт, кора а яйт пайда эцаза йола резерваши торонаши.

Новаторство ца хилча вІаштІехьдаргдац Іилма - технически прогресс сихъелга. Лихачева цІерагІча Московски автозавода, Ленинградерча Кировски завода, Донецка химически реактиваш завода, промышленноста дукккхача кхыча предприятеш партийни организацей опыто къаьгга хьахьокх, керда віадехарашка хьежжа производство хадданза эргайоахаш товара хІанзара техникеи технологии бахьан долаш лоаттабу къовсам мел чІоагІа а тІадийоза а лоаттабе беза. Иштта чІоагІеи тІагІеттан хила деза юрта боахам дІахо технически кийчбар духьа лоаттабеча къовсаме а.

КПСС XXIV съезде белгалдаьхар предприятешка продукце кердагІа йола образецаш арахецийтаргйолаш, образно аьлча, шейтІа цІерах санна уж царех къехкаргйоацаш бокъонца уж Іилма-технически прогресса тІехьа удийтаргйолаш дола хьалаш вІаштІехьдаханза дарг ца хилар. Хабара Іилма - технически прогресса тІехьа да шоаш а яхаш, дош гІулакха дІатІакхаьчача цхьабола кулгалхой белгала къехк кердадарех, царца дувзаденна хургдолча хьовзамашта кІалхарбовла а гІерташ. ГІулакх творчески, новаторски лелаедеш хилча мара Іалашдулургдац Іилма - технически революцена карагІдаьннараш социалистически боахама системаца органически дувзилга.

Консерватизмаи косностеи, къаьнарчун, шаьрденначун, цхьабакъда, тахан дІахьалхашкахьа ахара тормоз а хинна объективно дІаэттачун моллагІча белгалонашта духьала хоадамболлаш къовсам лоаттабе безаш я партийни организацеш. Деш йола къамаьл Іилманеи техникенеи карагІдаьнна хІанзара хІамаш юкъехкахьара тьакъехьа долча хана вайга мешар бе йиш яц хІаман йоакхо ца хилара, из бе-башха ца кетавца. Укхаза лоархІаме да критикаи самокритикаи низ болча гевзах пайда дикагІа, биззагІа эцар.

Партийни организацей декхар сенах латт аьлча, из латт: КПСС XXIV съезда идеяшца хьалхле а лелаеш, общества социально-политически, экономически, культурни вахара ерригача сферашка кердачоа, прогрессивнича шерра никъ хьабеллар. Цун маІан — укх шерен ерригача нйслагІча пятилеткан заданеш толаме кхоачаьъяр духьа лелаеча социалистически яхьа формаш йІаьхий а еш, тІара денна башха-дика гІулакхаша кердадараши хьакхоллаш йола наьха творчески инициатива ма могга хестаяр. Цун маІан — новатораш дукхагІа хилара, изобретательски рационализаторски уйла дегІакхувлара, производство, управлени, балха стиль эргайоахаш тоаяра тІаерзаьча маьхерча предложенеех пайда эцара эггара аьттув болашагІа хола хьалаш Іалашдар. Цун маІан — культараи Іилман болхлой ерригача коллективашка кердадараш майрра творчески лехийтаргдолаши хьаделлийтаргдолаши хола хьалаш вІаштІехьдахар. Кердадар холуш хилар къаьстта шьора хьагучадоал творчески гІулакхашкара. Практикана никъ сийдолабаха безаш йолча геоена лоалаш вахарал тІехьаязсар. Къаьна формулаш шоай ха чакхъяьккха уж яьнача моттигашка юха кердаяхаро, кердача проблемашна кердача тайпара никъ хаца ца харо е ца ларо коммунизм хьалъяра гІулакха зе мара пайда бергбац.

КПСС членаш хьинареча къовсамхойи строителийи дикача гІулакхаша хьалкхебеча хана вай парте кхоачашъю «селханарча ден деккарий а ца еш, таханарча ден деккарий дукхагІа уйла е езаш коммунисташ хиларах» йола ленински указани. КПСС XXIV съездо белгалдаьча духхьал цу декхараша коммунисташкара дІадех кердадар чІоагІа холуш уж хулга, декхарийла бу уж, хІара деннарча къахьегаме Ленина парте, новаторий-парте бизза бола къовсамхой хилар духьа шоай инициатива а почин а гойта.

(28 июнера «Правда» передовая).

КПСС Центральни Комитетагара, СССР Лакхехьарча Совета Президиумагара, СССР Министрий Советагара

КПСС Центральни Комитета, СССР Лакхехьарча Совета Президиумои СССР Министрий Советои чІоагІа хала а хеташ дІахойт, 1971-ча шера 30 июне космически тохкамаш дегІадоалаеча баьккха керда боккха гІа бола «Салют» яхача эггара хьалхарча лехкаш йолча орбитальни станцеца программа кхоачашъяьчул тІехьагІа «Союз-11» яхача кемаца лаьтта юха цІабоагІаш денал дола космонавташ. КПСС членаш кема командир подполковник Георгий Тимофеевич Добровольский, Советски Союза Турпал борт - инженер Владислав Николаевич Волков, инженер - испытатель Виктор Иванович Пацаев байна хилар. КПСС Центральни Комитета, СССР Лакхехьарча Совета Президиумаи СССР Министрий Советаи партеца, дерригача советски халкъаца цхьана чІоагІа халахет вай Даьхе сийдолча къонгех ялар, хІаьта цар дезалга дег тІара кодам а бу.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ
СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ
СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ.

ДОБРОВОЛЬСКИЙГІАР Тимофей Трофимовичага, Мария Алексеевнага, Людмила Тимофеевнага

ЧІоагІа халахет тхона шун воІи мари, денал дола летчик-космонавт, «Союз-11» яхача кема командир, вохаргвоацеи кхераргвоацеи коммунист, советски халкъа тешаме воІ, Советски Союза Турпал Добровольский Георгий Тимофеевич венна.

Ший дерригa сакхетаме вахар дІаделар Георгий Тимофеевича Даьхенен советски халкъаи боарам боацаш гІулакх дара. Цун вахаро массаза а дог уоаугтадергда советски наьха коммунизм котъяккхар духьа денал дола гІулакхаш дара.

Оаха дег чура бу тха кодам дІаэца.

Л. БРЕЖНЕВ, Н. ПОДГОРНЫЙ, А. КОСЫГИН.

ВОЛКОВГІАР Николай Григорьевичага, Ольга Михайловнага, Людмила Александровнага

ЧІоагІа халахийттад тхона шун воІи мари, СССР летчик-космонавт, Советски Союза шозза Турпал, «Союз-11» яхача кема денал долча экипажа член Владислав Николаевич Волков венна.

Коммунистически парте члена, ший беррига низи знанеши космос кардеэзаяра сийлахь-доккхача гІулакха дІаденнача Владислав Николаевича геттара дикача вахаро массаза а дог уоаугтадергда кердача тІехьений коммунизм котъяккхар духьа денал дола гІулакхаш дара.

Оаха дег чура беш бола кодам дІаэца.

Л. БРЕЖНЕВ, Н. ПОДГОРНЫЙ, А. КОСЫГИН.

ПАЦАЕВГІАР Мария Сергеевнага, Вера Александровнага

Тха дег чура кодам дІаэца ханал хьалха шун воІи мари Виктор Иванович Пацаев, денал дола летчик-космонавт, «Союз-11» яхача кема инженер-испытатель, Советски Союза Турпал валарах.

Шоана дукхавезача сагах, цІера ала санна волча патриотах, коммунистах йола уйла даиман латтаргья советски наьха дегашка. Шуца цхьана йоккха гІайгІа ю оаха.

Л. БРЕЖНЕВ, Н. ПОДГОРНЫЙ, А. КОСЫГИН.

КПСС ЦК-аи СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ

КПСС ЦК-аи СССР Министрий Советои соцам баьб:

Летчикаш - космонавташ Г. Т. Добровольский, В. Н. Волков, В. И. Пацаев бовра бахьан таххара паччахьалкхен комисси вІашагІйоллийла.

Летчик - космонавта Г. Т. Добровольскена Советски Союза Турпал яха цІи яларах дола СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ

Керда космически комплекс — «Салют» яха орбитальни станции, «Союз-11» яха транспортни кемеи тохкаш турпалал, къонахчал, денал гойтарах летчика - космонавта Георгий Тимофеевич Добровольскена венначул тІехьагІа Советски Союза Турпал яха цІи лойла.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Советски Союза Турпала СССР летчик - космонавта В. Н. Волковна «Дошо Седкъа» яха шоллагІа медаль яларах дола СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ

Керда космически комплекс — «Салют» яха орбитальни станции, «Союз-11» яха транспортни кемеи тохкаш турпалал, къонахчал, денал гойтарах Советски Союза Турпал волча СССР летчик-космонавта Владислав Николаевич Волковна «Дошо Седкъа» яха шоллагІа медаль лойла (венначул тІехьагІа).

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Летчик - космонавта В. И. Пацаевна Советски Союза Турпал яха цІи яларах дола СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ

Керда космически комплекс — «Салют» яха орбитальни станции, «Союз-11» яха транспортни кемеи тохкаш турпалал, къонахчал, денал гойтарах летчик-космонавта Виктор Иванович Пацаевна венначул тІехьагІа Советски Союза Турпал яха цІи лойла.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

КПСС ЦК-аи СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ

КПСС ЦК-аи СССР Министрий Советои соцам баьб:

1. Летчикаш - космонавташ Г. Т. Добровольский, В. Н. Волков, В. И. Пацаев дІабоххилга вІаштІехьдаккхара паччахьалкхен комисси вІашагІйоллийла укх составах из: Кириленко А. П. (председатель), Устинов Д. Ф., Капитонов И. В., Смирнов Л. В., Келдыш М. В., Гречко А. А., Афанасьев С. А., Борисов, Л. А., Промыслов В. Ф., Шаталов В. А., Георгадзе М. П., Смиртюков М. С.

2. Г. Т. Добровольский, В. Н. Волков, В. Н. Пацаев дІабоххалба Цеча Майдане Кремлевски пена юкхе.

Укх шера план ханал хьалха кхоачашъяра Грозненски ремонтно -механически завода цехашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг лелаю мастер А. В. Мирчев керте латтача коммунистически къахьегама сийлеи цІи лелаеча участка коллектив.

Мехкдаьттахоошта эша оборудовани арахецара ялх бетта план 28-ча июне кхоачашъяьй цо.

Уж толамаш доахача дика къахьийгад ремонтникаша В. Глухова, В. Панченкос, В. Инютина, П. Сорокина, кхы дукхахчар а.

СУРТА ТІА: болх беш ва токарь П. Сорокин.

И. ПЛИЕВА сурт.

Советски Социалистически Республикай Союзаи Іарбий ВІашагІкхийттача Республиканеи юкъерча доттагІленахи вІаши гІулакхаш леладарахи долча Договора ратификаци яра хьакъехьара

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ

1971 шера 27 мае Каире кулгаш яздаьчеи СССР Лакхехьарча Совета Союза Советс а Къамий Совето а могадаьчеи СССР Министрий Совето ратификаци яра хьачуденнача Советски Социалистически Республикай Союзаи Іарбий ВІашагІкхийттача Республиканеи юкъерча доттагІленахи вІаши гІулакхаш леладарахи долча Договора ратификаци йойла.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1971 шера 28 июнь.

Партеца цхьана, халкъаца цхьана

Лакха а сий долаш а да советски писатела декхар. Вай дукхача къамий долча литература дерригача исторе чухь массаза а деша художникаш парте гІончаш хиччаб чаха коммунистически кхетам луча. Литература массаза а хиннад партийни гІулакха цхьа дакъа. цо халкъа дагардараш дийшад. Цудухьа де а доагІаш доккхал деш тІайийцар писателаша КПСС XXIV-ча съезде Л. И. Брежнева аьнна дешаш. «Советски литератураи искусстваи болхлой кхетамца хьалкхебаьб Коммунистически парте: шийн халкъа гІулакхашцеи уйланцеи бах уж, цар творчески кхел социалистически Даьхен хьаштех къоастае йиш йоацаш я».

Дагалаттараш цаІаш хиларца партецеи халкъацеи вІашагІкхийттача писателаша доагІаш дола дакъа лоац коммунизм хьалъяра юкъе. Шерагара шерага лакху литература общественно-политически лоархІам, хьинар долашагІа дакъалоац писателаша керда общество хьаеча юкъе.

Уж уйлаш йолаш гулбеннаб советски писателаш шоай пхелагІча Ерригсоюзни съезде. Из торжественно хьайийллар 29 июне Йоккхача Кремлевски Двореце.

Іуйрийна 10 сахьат даьннад. Двореца заседаней зал хьалйизар съезда делегаташеи хьаьшашеи, культура деятелашеи, общественноста викалашеи.

Гулбеннараша чІоагІа тІоараш тохарца тІайийцар новкъостий Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, В. В. Гришин, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, Д. А. Кунаев, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, П. Е. Шелест, В. В. Щербицкий, П. Н. Демичев, П. М. Машеров, Ш. Р. Рашидов, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, Б. Н. Понамарев, М. С. Соломенцев.

Съезд хьайийллар эггара къаьнагІа волча советски писатела, Социалистически Къахьегама Турпала Н. С. Тихонова. Цо хоам бир республикански съездашка, РСФСР областий, краий, автономни республикай юкъарча собранешка харжа 500 совгІа делегат Москве вена хиларах.

С. С. Наровчатова предложенегІа съезда президиум харж-

Къамаьл де дош лу А. А. Сурковна. КПСС ЦК Политбюро членаш юкъе бола съезда сийлен президиум харжа оал цо. Зале чІоагІа дІаьхдаь тІоараш тох.

Делегаташа харж секретариат, мандатни редакционни комиссеш. Цул тІехьагІа ден повестка чІоагІъю. СССР писателий Союза правлене отчетни доклад; СССР писателий Союза центральни ревизионни комиссе доклад; СССР писателий Устава юкъерча цхьадолча хувцамех йола доклад; СССР писателий Союза кулгалду органаш харжар.

Н. С. Тихонова хоам бу вежараша долча социалистически мехкий писателий союзий делегацеш, хІаьта иштта Европа, Азе, Африка, Америка дукккхача мехкашкара писателаш а съезде кхаьча хиларах. Цо дІабовзийт доазол дехьара баьхка хьаьший.

Гулбеннараша хьал а гІаьтта, цхьан минута йист ца хулаш латташ дагабеха сий дир IV-чеи V-чеи съездашта юкъеейннача хана кхелхача писателий.

Цул тІехьагІа Н. С. Тихонова съезд дІайолаеш дола дош оал.

Вай даьхкад укх исторически зала чу мехка хиннача геттара дикача событех — Советски Союза Коммунистически парте XXIV-ча съездах йицлургйоаца уйла йолаш. Цу съездо дІакхайкаьча геттара йоккхача Советий мохк дегІабоалабара событеша тІаххьех вай, писателаш, советски халкъо сийлахь - доккхий гІулакхаш деча юкъе хьинаре дакъа лацара, коммунизм хьалъяра эггара гаргагІара а перспективни а планаш кхоачашъяра воай балхаца, воай ерригача творчестваца мамогга новкъостал дара.

Писателий пхелагІча съездах мехка вахара юкъе йоккха событи хургья. Барт болаш, кхоталенна, вахаро ше хьалхашка оттадаьча декхараштa хьалхашкара воай творчески низаш миштал хьажа, укх тІеххьарча диъ шера вай литературас баьча наькъага критически хьажа кийча долаш доагІа вай цу съездага. Съезде хургдола вай творчески дувцар шера хургда, хІана аьлча вай мехка укх тІеххьарча шерашка массе а меттала араяьннача, вай дуккха миллионаш болча дешача чаха дика йовзача произведенеех деш дола къамаьл хургда из.

Ден повестка хьалхарча пунктага йоал съезд. Отчетни доклад йир СССР писателий Союза правлене секретара Г. М. Маркова.

Председатель деш волча Н. С. Тихонова хоам бу космонавташа Г. Т. Добровольске, В. Н. Волкова, В. И. Пацаева писателий съездага моаршал дайтарах, ерригача зало тІоараш тох.

ЧІоагІа ладийгІар съезда юкъе дакъалоацараша космосера енача оаза записага.

Съезда делегаташеи хьаьшашеи дІаьхха тІоараш тохаш тІайийцар Даьхен денал долча къонгаша дайта моаршал.

Съезда юкъе дакъалоацарий, цІерагІа Н. С. Тихонова баркал аьлар космически экипажа дІайха моаршал дайтарах, оттаяь космически программа толамца кхоачашъяр лоиш лоаца а баьккхар майрача турпалашта.

Сайрийнара заседани хьайийллар Н. М. Грибачева. Цо дош лу СССР писателий Союза центральни ревизионни комиссе доклад е цун председатела Г. Д. Гулиана.

СССР писателий Союза уставе хиннача цхьадолча хувцамех доклад йир СССР писателий Союза правлене секретара С. В. Сартакова.

Цул тІехьагІа докладех йола прениеш йолаелар. Эггара хьалха къамаьл дир РСФСР писателий Союза правлене председатела С. В. Михалкова.

(ТАСС).

«Союз-11» яхача кема командир
Советски Союза Турпал
СССР летчик-космонавт
Георгий Тимофеевич ДОБРОВОЛЬСКИЙ

«Салют» яхача лехкаш йолча орбитальни станце балхий программа кхоачашъяьчул тІехьагІа «Союз-11» яха транспортни космически кема юахадоагІаш 1971 шера 30 июне веннав денал дола космонавт, «Союз-11» яхача космически кема а «Салют» яхача орбитальни Іилма станце а командир Советски Союза Турпал подполковник Добровольский Георгий Тимофеевич.

Георгий Тимофеевич Добровольский ваьв 1928 шера 1 июне городе Одессе болхлочун дезале. Авиацеца болча безамо юххьанца ВВС Одесски спецшколе воалавир из, цул тІехьагІа летчикий тІема авиационни училище, 1950 шера толамца авиационни училище чакхъяьккхачул тІехьагІа ВВС доа къощка гІулакх деш хилар из, цига цо дІахьеккхар ше денал дола летчики шийна кара болча наха хьалкъалца кхетам лушш хилар.

1954 шера Георгий Тимофеевич Советски Союза Коммунистически парте мугІарашта юкъе вахар, хьинаре дакъа лаьцар общественни политически балха юкъе. 1961 шера летчи балха тІера ца воалаш цо йистеяьккхар ЦІеча Байракха тІема фен Академи.

Талантливи летчик хиларах тарра Г. Т. Добровольский дІаязвир космонавтий отрядаша. Общественни декхар чІоагІа кхетадеш, къаьстта чІоагІа къахьегара гІера волаш, тІа гІертта хІама де гІерташ, денал долаши маькарен хиларо йинь хилийтар Георгий Тимофеевичага космически кемай чоалхане техника йовза, дунен тІа эггара хьалхарча дукххача хана йолча орбитальни Іилма станце экипажа керте отта.

«Союз-11» яхача кеман «Салют» яхача орбительни Іилма станцен эггара йІаьха космически полет еча хана цо кулгал а деш, юкъарчал доаццаш дакъа а лоацаш кхоачашйир космически тохкамаш делга дегІадоаладара боккха лоархІам болча Іилма - технически экспериментий чоалхане программа.

Советски халкъа сий долча воІах, денал долча летчикаха космонавтахи, башха-дикача коммунистах, денал дола доттагІачох новкъостехи йола сийрда уйла массаза а яхаргьа вай дегашка.

Цун цІи турпалала, боарам боацаш вай сийлахь-йоккхача социалистически. Даьхенна тешаме хилара даим хьоккхам хургба, хІаьга коммунизма котало яккхара денал дола керда гІулакхаш дара тІахьехаш а хургья.

Брежнев Л. И., Воронов Г. И., Гришин В. В., Кириленко А. П., Косыгин А. Н., Кулаков Ф. Д., Кунаев Д. А., Мазуров К. Т., Пельше А. Я., Подгорный Н. В., Полянский Д. С., Суслов М. А., ШелепинА. Н., Шелест П. Е., Щербицкий В. В., Андропов Ю. В., Демичев П. Н., Машеров П. М., Мжаванадзе В. П., РашидовШ. Р., Устинов Д. Ф., Капитонов И. В., Катушев К. Ф., Пономарев Б. Н., Соломенцев М. С., Смирнов Л. В., Кириллин В. А., Келдыш М. В., Гречко А. А., Афанасьев С. А., Бахирев В. В., Бутома Б. Е., Дементьев П. В., Зверев С. А., Калмыков В. Д., Руднев К. Н., Славский Е. П., Шокин А. И., Конотоп В. И., Сербин И. Д., Савинкин Н. И., Георгадзе М. П., Рябиков В. М., Якубовский И. И., Захаров М. В., Епишев А. А., Крылов Н. И., Батицкий П. Ф., Кутахов П. С., Горшков С. Г., Промыслов В. Ф., Тюлин Г. А., Бурназян А. И., Мороз И. М., Тяжельников Е. М., Борисов Л. А., Смиртюков М. С., Каманин Н. П., Шаталов В. А., Елисеев А. С., Николаев А. Г., Береговой Г. Т., Николаева-Терешкова В. В., Леонов А. А., Титов Г. С., Попович П. Р., Быковский В. Ф., Феоктистов К. П., Егоров Б. Б., Волынов Б. В., Хрунов Е. В., Горбатко В. В., Кубасов В. Н., Филипченко А. В., Севастьянов В. И., Шонин Г. С., Рукавишников Н. Н.

«Союз-11» яхача кема бортинженер
Советски Союза шозза Турпал
СССР летчик-космонавт
Владислав Николаевич ВОЛКОВ

Творчески низах тоавеннача хана хьадар космос денал долаш караерзаеча, СССР летчика-космонавта Советски Союза шозза Турпала, КПСС члена Владислав Николаевич Волкова вахар.

Владислав Николаевич ваьв 1935 шера 23 ноябре Москве. Юкъера школа чакхъяьккхачул тІехьагІа С. Орджоникидзе цІерагІча Московски авиационни институте деша вода из, 1959 шера йисте а йоаккх, конструкторски бюро балха а хьожаву. Инженер волаш болх а беш аэроклуб чакхйоаккх цо. 1965 шера Советски Союза Коммунистически парте мугІарашка вода.

Теоретически дика кийчвенней конструкторски бюро болх барахи цун йиш хилар космически кема леладара практически навыкаш караерзае.

Ший хьалхара полет йир Владислав Николаевич Волкова 1969 шера октябрь бетта «Союз-7» яхача кема тІа борт-инженер а волаш. Цу полета боккха мах бир партеи правительстваи. Цунна Советски Союза Турпала йоккха цІи елар Ленин ордени «Дошо седкъа» яха мехали а луш.

Чоалхане космически техника хьаечеи тохкачен юкъе «Союзи», «Салюти» яхача сере кемаш тІа ше кхо ца веш къахьегарца Волкова доккха дакъа лаьцар лехкаш йола орбитальни полеташ дегІайоалаяра гІулакха юкъе.

«Салют» яхача лехкаш йолча орбитальни станце борт-инженер а волаш цо дуккха боккхача лоархІама Іилма-технически эксперименташ яьй станци тохкаш, бортовой системаш миштай хьожаш, астрономически навигационни тохкамаш деш.

Владислав Николаевич Волков вовзаш хиннача массанена а дег чу латтаргва из денал дола космонавт, геттара дика саг, дика новкъост хиларах тарра.

Брежнев Л. И., Воронов Г. И., Гришин В. В., Кириленко А. П., Косыгин А. Н., Кулаков Ф. Д., Кунаев Д. А., Мазуров К. Т., Пельше А. Я., Подгорный Н. В., Полянский Д. С., Суслов М. А., ШелепинА. Н., Шелест П. Е., Щербицкий В. В., Андропов Ю. В., Демичев П. Н., Машеров П. М., Мжаванадзе В. П., РашидовШ. Р., Устинов Д. Ф., Капитонов И. В., Катушев К. Ф., Пономарев Б. Н., Соломенцев М. С., Смирнов Л. В., Кириллин В. А., Келдыш М. В., Гречко А. А., Афанасьев С. А., Бахирев В. В., Бутома Б. Е., Дементьев П. В., Зверев С. А., Калмыков В. Д., Руднев К. Н., Славский Е. П., Шокин А. И., Конотоп В. И., Сербин И. Д., Савинкин Н. И., Георгадзе М. П., Рябиков В. М., Якубовский И. И., Захаров М. В., Епишев А. А., Крылов Н. И., Батицкий П. Ф., Кутахов П. С., Горшков С. Г., Промыслов В. Ф., Тюлин Г. А., Бурназян А. И., Мороз И. М., Тяжельников Е. М., Борисов Л. А., Смиртюков М. С., Каманин Н. П., Шаталов В. А., Елисеев А. С., Николаев А. Г., Береговой Г. Т., Николаева-Терешкова В. В., Леонов А. А., Титов Г. С., Попович П. Р., Быковский В. Ф., Феоктистов К. П., Егоров Б. Б., Волынов Б. В., Хрунов Е. В., Горбатко В. В., Кубасов В. Н., Филипченко А. В., Севастьянов В. И., Шонин Г. С., Рукавишников Н. Н.

«Союз-11» яхача кема инженер-испытатель
Советски Союза Турпал
СССР летчик-космонавт
Виктор Иванович ПАЦАЕВ

Ханал хьалха къаьстар вайцара Коммунистически партеи советски халкъеи тешаме воІ, Советски Союза Турпал Виктор Иванович Пацаев.

Инженер-испытатель Пацаев ваьв 1933 шера 19 июне Казахски ССР городе Актюбинске. Юкъера школа чакхъяьккхачул тІехьагІа из деша вода Пензенски индустриальни институте, 1955 шера йисте а йоаккх.

Космонавтий отряда юкъе вахале, конструкторски бюро инженер волаш болх а беш, Виктор Ивановича творчески дакъа лоац космически техника образенаш хьаеча юкъе. 1968 шера Советски Союза Коммунистически парте мугІарашта юкъе вода.

Космонавтий отряде Виктор Иванович толамца чакхйоаккх космически полеташ яра кийчон курс, самолеташ лехкара техника караерзаю, парашюташца дуккхаза чуккхувсалу.

ЦІаккха ца хиннача тайпара йІаьхача хана «Салют» яхача эггара хьалхарча орбительни Іилма станце тІа космически полет еш Виктор Иванович Пацаева станце тайп-тайпара йола бортовой системаш массе оагІорахьара тохкаш комплекс йир, космически техникан халкъа боахамеи хьашташта дуккха Іилма эксперименташи тохкамаши дир. Цу балха результаташ дІахо а лехкаш йола космически полеташ дегІайоалаяра боккха лоархІам болаш я.

«Союзи» «Салюти» яхача космически кемай инженер-испытатель Виктор Иванович Пацаев валар чІоагІа новкъа хургда советски наха. Из вовзаш мел хинначоа дагалаттаргва из талантливи инженер-испытатель, геттара дика новкъост, космос денал дола шкараерзаер хиларах тарра.

Цун цІи массаза а къонахчала хьокхам гелаш, вай сийлахь-йоккхача социалистически Даьхен дукхьа керда котало-наш яхара тІахьехаш хургья.

Брежнев Л. И., Воронов Г. И., Гришин В. В., Кириленко А. П., Косыгин А. Н., Кулаков Ф. Д., Кунаев Д. А., Мазуров К. Т., Пельше А. Я., Подгорный Н. В., Полянский Д. С., Суслов М. А., ШелепинА. Н., Шелест П. Е., Щербицкий В. В., Андропов Ю. В., Демичев П. Н., Машеров П. М., Мжаванадзе В. П., РашидовШ. Р., Устинов Д. Ф., Капитонов И. В., Катушев К. Ф., Пономарев Б. Н., Соломенцев М. С., Смирнов Л. В., Кириллин В. А., Келдыш М. В., Гречко А. А., Афанасьев С. А., Бахирев В. В., Бутома Б. Е., Дементьев П. В., Зверев С. А., Калмыков В. Д., Руднев К. Н., Славский Е. П., Шокин А. И., Конотоп В. И., Сербин И. Д., Савинкин Н. И., Георгадзе М. П., Рябиков В. М., Якубовский И. И., Захаров М. В., Епишев А. А., Крылов Н. И., Батицкий П. Ф., Кутахов П. С., Горшков С. Г., Промыслов В. Ф., Тюлин Г. А., Бурназян А. И., Мороз И. М., Тяжельников Е. М., Борисов Л. А., Смиртюков М. С., Каманин Н. П., Шаталов В. А., Елисеев А. С., Николаев А. Г., Береговой Г. Т., Николаева-Терешкова В. В., Леонов А. А., Титов Г. С., Попович П. Р., Быковский В. Ф., Феоктистов К. П., Егоров Б. Б., Волынов Б. В., Хрунов Е. В., Горбатко В. В., Кубасов В. Н., Филипченко А. В., Севастьянов В. И., Шонин Г. С., Рукавишников Н. Н.

КПСС горкома пленум

Самардийнахь хиннача КПСС Грозненски горкома кхоалагІча Пленуме дийцар «КПСС XXIV-ча съезда решенешка хьежжа «Грознефтехимзаводы» объединене предприятешка производства эффективность лакхъярах» дола дош. Цу хьакъехьа доклад йир «Грознефтехимзаводы» объединене начальника Г. Ф. Пальчикова.

Прецеех къамаьлаш дир КПСС Заводской райкома хьалхарча секретара Н. Ф. Осипенкос, Грозненски химкомбината слесара М. Х. Мамаева, Ленина цІерагІча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода директора Б. П. Филатова, Производствено-товарни контора энергоцеха планомериста Т. Г. Найденовас, «Грознефтехимремонтстрой» СМУ-1 треста слесара Х. Х. Аслаханова, «Главнефтеснаба» Грозненски управлене керттерча инженера Е. Н. Михновске, ГрозНИИ парткома секретара Л. И. Волкова, Грозненски машеннаькъа керттерча инженера Ю. П. Титовича, КПСС обкома мехкдаьттан химически промышленноста отдела заведующе М. М. Афанасенкос.

КПСС Грозненски горкома шоллагІча пленумо тІаийца соцам кхоачашбара хьакъехьа информаци йир парте горкома секретара С. О. Зоева.

Дийцача дешах шерра соцам тІаийцар Пленумо.

Ханал хьалха

«Грознефть» объединенена чуйоагІача мехкдаьттеи гази йоахача управленешта юкъе хьалхара моттиг дІа ца хецаш хьайоагІа пятилетка хьалхарча шера «Октябрьнефть» НГДУ коллектив. Цхьа бутт дІабахийтабац цо пачхьалкхен план дикка тІехкхоачаш ца еш. Цудухь цун вІашгтІехьдаьннад мехкдаьтта даккхара ах шера план 25 июне кхоачашъе.

Планал совгІа мехкдаьттахоша даьккхад 23 эзар тонн «Іаьржа дошув». Укх шера планагІа лаьрхІачул совгІа реализаци яьй 456 эзар сома маьха продукцена. Хьадоаккхача мехкдаьттагеи газагеи дІабода мах лохбарах, планал совгІа продукцена реализаци ярах духхьал дІабахача 5 бетта 326 эзар сом пайда баьб.

З. ЧЕВЫЧАЛОВА,
«Октябрьнефть» НГДУ планови отдела начальник.

СССР Лакхехьарча Совета президиума заседани

28 июне Кремле хилар СССР Лакхехьарча Совета Президиума заседани. Заседани еш вар СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный ОАР Президента, Іарбий социалистически союза Председатела Анвар Садата хьийха Іарбий ВашагІкхийттача Республике визитагІа вахав 25 мае денз 28 мае кхаччалца Іарбий ВІашагІкхийттача Республике хиларах долча дешага хьежар. Визит йолча хана кулгаш яздаьд Советски Социалистически Республикай Союзан Іарбий ВІашагІкхийттача Республиканен юкъерча доттагІленахи вІашн гІулакхаш леладарахи долча Договора.

ОАР-е визитагІа волча хана Н. В. Подгорне баь болх могабеш бола соцам тІаийцар СССР Лакхехьарча Совета Президиумо.

Советски Союзан ОАР-ан юкъерча доттагІленахи вІашн гІулакхаш леладарахи долча Договора ратификаци яра хьакъехьарча дешага хьежар Президиум. Советски правительства цІерагІа доклад йир СССР кхыча мехкашцарча гІулакхий министра А. А. Громыкос.

Ше къамаьл деш СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета кхыча мехкашцарча гІулакхий комиссе председатела, КПСС ЦК секретара Б. Н. Пономарева хоам бир СССР Лакхехьарча Совета Союза Советеи Къамий Советеи кхыча мехкашца гІулакхий комиссеш цхьана яьча заседане укх шера 27 мае Каире кулгаш яздаьча, Советски Социалистически Республикай Союзан Іарбий ВІашагІкхийттача Республиканен юкъерча доттагІленахи вІаши гІулакхаш леладарахи долча Договорага хьежа хиларах а цхьа барт болаш могадарах а.

Къамаьлаш даьча берригнеша цхьа барт а болаш хьаллаьцар Советски Союзан Іарбий ВІашагІкхийттача Республиканен юкъерча доттагІленахи вІаши гІулакхаш леладарахи долча Договора ратификаци ярах йола предложени. Дийцачун итогаш йир ше къамаьл деш СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Н. В. Подгорне. Советски Социалистически Республикай Союзан Іарбий ВІашагІкхийттача Республиканен юкъерча доттагІленахи вІаши гІулакхаш леладарахи долча Договора ратификаци яра хьакъера СССР Лакхехьарча Президиума Указ тІаэца аьнна предложени юкъейоалайир цо.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума членаша цхьа барт а болаш чІоагІдир Указ, Указан ратификационни грамотанен кулгаш яздир Н. В. Подгорне.

Цул тІехьагІа Президиум йоладелар 1971 шера 11-ча феврале Советски правительства цІерагІа кулгаш яздаьча фордийн океанийн бухе а цуи недрашка а ядерни герзи дуккха хІама хІалакдергдолча герза тайпаши оттаделга ца магийтарах долча Договора ратификаци яра хьакъехьарча дешага хьажа. Цу деша хьакъехьа доклад йир СССР кхыча мехкашцарча гІулакхий министра А. А. Громыкое.

СССР Лакхехьарча Совета палатий кхыча мехкашцарча гІулакхий комиссей цІерагІа хоам бир Союза Совета кхыча мехкашцарча гІулакхий комиссе председатела заместитела, КПСС ЦК секретара К. Ф. Катушева.

18 июне цхьана яьча заседане шиниа палата кхыча мехкашцарча гІулакхий комиссеш хьежар фордийн океанийн бухе а цун недрашка а ядерни герзи дуккха хІама хІалакдергдолча герза кхыдола тайпаши оттаделга ца магийтарах долча Договорага, цу Договора ратификаци елга СССР Лакхехьарча Совета Президиума цхьа барт болаш мога а дир.

Заседане къамаьлаш даьраша белгалдаьккхар из Договор дунен халкъашта юкъерча вахаре боккха лоархІам бола событи хилар.

Фордийн океанийн бухе а цун недрашка а ядерни герзи дуккха хІама хІалакдергдолча герза кхыдола тайпаши оттаделга ца магийтарах долча Договора ратификаци яра хьакъехьара СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ тІаэца аьнна предложени а оттаеш, дош хаддаш къамаьл дир СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Н. В. Подгорне.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума членаша цхьа барт а болаш чІоагІдир Указ. Н. В. Подгорне кулгаш яздир СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указай ратификационни грамоташтеи.

Цул тІехьагІа тІехьа тІадоагІача дешага хьажа йолаелар СССР Лакхехьарча Совета Президиум. Президиумо могабир СССР Лакхехьарча Совето доазол дехьа — Люксембурге, Замбе, Іарбий Сирийски Республике, бахийтараша, СССР Лакхехьарча Совета кхыча мехкашцарча гІулакхий комиссей делегаце Франце баь болх.

СССР Лакхехьарча Совета Президиум ший заседане хьежар мехка чурча вахара кхы цхьадолча дешашка а, къаьстта аьлча 13 июне союзни, автономни республикай Лакхехьарча Советашкеи къахьегамхой депутатий моттигерча Советашкеи хиннача хоржамий итогашка.

(ТАСС).

«СЕРДАЛО»
2-гІа оагІо, 1 июль, 1971 шу.

СЕНАЖА МЕТТЕЛ... ІАЬРЖА ХОЛАШ

Рейд

Наьсарерча боахамашка а цхьайолча моттигашка тахан парте, правительства хьалхашка оттадаьча тайпара лоархІаме хеташ леладу хьайбаш дикача, чамболча доакъарца Іалашделга.

Шоай дика хьийкъа дІайийна а эри тІаьнна а баьцаш чуэцача хьинаре къахьегаш боахк «Экажевский» совхоза болхлой. 4 бригада я укхаза лаьрххІа цу гІулакха вІашагІъелла. ХІара бригадера нах къаьст-къаьстача звеноех вІашагІкхийтаб шо-шоаш деча балхашка хьежжа.

Уйла тІаяхийта чуйолла йолайир укхаза укх шера юххьанца йолла сенаж. Технологех йоагІача тайпара тешаме чуйол сенаж Іомабаьча болхлоша. БІаргалокхаш тІахьожам беш хул укхазара кулгалхой доакъар Іалашдеча моттигашка. Тхо цига хиннача дийнахь 400 тонн совгІа сенаж лаьттах еллаяр совхозе. Доаладоаккхара С-100 яха низ бола трактор йийхай цар из ІотоІае.

Сенажа чуйохка ца кхийна баьцаш сихха йокъа а еш вІашкъет, аргІаш ду. Лоацца аьлча, «Экажевский» совхоза къахьегамхой хьайбай боахам чІоагІача лардатІа боаккхаргба оаха аьнна шоаш тІаийца декхараш кхоачашде гІерталга гуш да.

«Назрановский» совхоза Аьлта-юртарча отделене укх тайпара сурт дайра тхона. ЧІоагІа сагата хьувзар управляющи Мальсагов Йоакъап. Цун сагот даьр хІаьтта отделене чуйолла йолаьь сенаж яр. ШоллагІа ди дар из гІулакх укхаза вІаштІехьа ца доаккхалу: техника тоьацар, йолаш яр а йохар .Ше ваха а ваха кІоага йисте дІаоттае буц оарда «КИР» яха комбайн а йоалаеш вера управляющи. ХІанз а бокъонца сенажа технологи йовзац укхаза, цу гІуланха малагІа техника, инвентарь эш хац.

ХІаьта а цхьакха дика хийтар тхона: хьалххе а кийчо ца еш шоаш даь гІалат сихах тоаде гІерташ, цу прогрессивни хьисапе дукхагІа доакъар Іалашдича пайдане хургдолга ховш оарцагІбаьнна уж хьийзалга. Іуйранна цига хиннача хана сенаж чуйолла техника, нах вІашагІтохаш цхьакха ди доадергба акхар аьнна хеташ дІадахадар тхо кІоага юхера Бакъда, делкъел тІехьагІа юхадаьхкача еррига из кийчо яь яьинаяр. Тракторни бригада бригадира Беков Махьмадгире, доакъар Іалашдеча бригада кулгалхочо Евкуров Джабраила, кхычар сихха дІатохабенна чакхдаьккхар йол чуэца йолаеннача цхьа бутт гаргга йолча хана ца дуденна гІулакх. Иштта шоай из вІаштІехьдаргдолаш хилча хІаназалца багІа декхарийла баццар Аьлти-Юртара нах.

Цу совхоза Наьсар-Керттерча отделенера бараш шоаш беча балха геттара раьза болаш санна хийтар тхона. Бакъда, техкача, дадийгІча селла сапаргІата хила хІама дацар. Цу вай ювпача массехк прогрессивни методех цаІ балха юкъе яьккхаяц укхаза. Хьекха буц искусственни хьисапе йокъаяц. Сенаж, витаминни хьоар хьоадеш а дац. Хьалха санна хьекхе Іо а йилле маьлха, михий, догІай тешамах ют из. Цар фу «басар» ду ховш ма дий.

Цудухьа ба укхаза аргІаш да яхащ баь латта массехк хол чура а тІера а Іаьржа. Тамаш я хьайбаш царех дукха хьоанал йоаккхе.

Доакъар Іалашду бригада я укхаза. Цунна кулгалдеш ва ферма заведующи Лолохоев Іасолта. ВІалла из бригада еце а дукха болх ба Іасолта ферме бе а. Цудухьа цун уж прогрессивни методаш доакъар Іалашдеча юкъе яха а хІаьта цу бригада болх боагІача тайпара вІаштІехьбаккха а хьинар. низ дІакхоачий-хьох аьнна шек-дувлаш, вІаштІехьдоалий хьа цу шинна лоархІамерча участке кулгалде аьнна хьаттадар оаха цунга.

—ХІанз сона совхоза директора гІулакх де аьнна кхоалагІа декхар тІадиллача а леладергдар аз-м,— аьлар Іасолта.

Тамаш хетанзар тхона цу бегах. хІана аьлча цо бокъонца кхетадац хІанз вІашагІъеххача бригадашта хьалхашка латта декхараш. Цунна мотт буц хьа а хьекха Іаьржлой а йокъаенна каглой а хол а баь. Іоттайича гІулакх чакхдоал аьнна. Иштта кулгалде атта да а да цо яххача тайпара. Ишта яхаргдацар цу заведующе бригадира шоай отделене 120 гектара тІа хьекха люцерна дикал ца йойташ кІезига мІаьд а йлийта сенажа лаьрхІа кІоага чу йоллийта цун оарцагІвала вийзаваларе.

Сов дукха маьлхе аллийтарах ча мо кІай бар цу дийнахьа цар аьла лаьрхІа вІашкабийтта горох юкъеуз кен а. КІайлаций отделенерча 4 косилках шинь мара болх беш ца хилча.

— Кхы сенна еза тхона уж, — йоахар управляюще нох Бекмурзиева. Цу дешаех теша мегаргвар нагахьа санна 300 гектар совгІа долча лаьтташкара баьцаш укхаза чуйица баьнна баларе. Из даьдац. Болх дІаболабаь бутт хилал йолча хана чуйицараш 120 гектар вай йийца люцернеи 20 гектар клеверн мара ца хилча мел къахьегам ба бисар. Цу тІа цу люцерна шоллагІа укос а тахан хьакха метаргйолча дІа ма кхаьчайий.

Дий сахьат доаллаш совхоза техникуме кхаьчар тхо. Цу ханналца цІена хинна сигален, Іуйран денз сийрда хьийжа мелхи моржий ферто къайла баьккхар. ХІаьта а юкъ-юкъе тІадам мара божанзар. Хийца болх бе мегарг болаш ха яр из.

Ферма коа ах Іаьржен (из люцерна я) ах кІайн (из кол ба) долча аргІа йисте дукха йол уллар лаьтта.

«ЦаІ дІаболабелча шоллагІбар соц», яхаш болхлоша дийцачох кхета хала дар дух тІа ца вальча.

Из миштад аьлча, стогомети ши скирдовальщики цкъа кхай тІа дІаболх. Цига шин тележка тІа а етташ ферме йол хьакхухьийт цар. АргІа йисте хьа а яйя тракториста Іотос из моттиг йол-йолча. ТІаккха дІатІаваха йиш йоацаш из моттиг хьалйизача стогомета тІа вагІача Чалыгов Пашайгеи цунцарча скирдоправщика Даурбеков Махьмад-Мирзигеи Дзейтов Джабраилагеи (хьинар долаш болхлой ба уж) хоам бу цар. Вокхар хьа а баьхке аргІа дотт: Пашас ший стогометаца хьалтел, скирдоправщика дІанийсью. Цигар уж баллалца тележкаш сайне латт, кхай тІара болх соц. ЦаІ мара стогомет йоацалга да йоах из. Иштта Іалашду укхаза гІожа доакъар.

Моша дар, вешта аьлча сенаж, чуйолла кийчо еш бар механизатораш. Подборщик вІашагІйоллаш боахкар бригада коа: кхоана укхаца дІаболабе аьннад тхога из болх яхаш.

Сенаж чуйолла кийчбаьча кІоагага хьежар тхо. Из я 600 — 700 тонн силос чуяьлла траншея. Изал йол цу чу йолла эттача хетаргахьа из ца юэаш цхьа—ши кІира доккхаргда. Сенаж кхоалагІча дийнахьа дІакъовла йоагІаш ма йий. Ах мара хьал а ца бузаш дІакъовла уйла я тха из лхаш дувцар укхаза.

Лоаца аьлча, тхо кхетанзар: цу сенажах укхаза силос е гІерт е сенаж е гІерт. Хано хьахьокхаргда-кх из.

...Михо теркош латтача ІажагІденнача мукха, кІи кхашка болх дІаболабелча ховргда-кх наьсархошта хІанз шоаш доакъар Іалашдеча лелаю мелал мел зене я. ХІаьта Іана замо Іаьржача аьла холий даьй а дукха белоргбац.

КІезиг-дукха къахьегама, яхьа, творчества сийг лотабаь а цхьа эргалс е езар-кх кхяшка.

Рейдови бригада:
К. ЭЛЬДЖАРКИЕВ, «Назрановский» совхоза халкъа тІахьожама комитета председатела заместитель, М. ЦОРОЕВ, производствени управлене калрашцара гІулакх леладу вокххагІвола агроном, М. ЗАНГИЕВ, газета собкор.

ЯЛАТ ЧУЭЦАШ ЛАТТ

Ди тІехьа дукхагІа хулаш латт вай республике кхашка ялаташ чуэца агрегаташ. ДукхагІа йолча районашка чуйийна деш да ялат чуэцара балхаш. 163 эзар гектар гурахь дув ялаташ да механизатораша чуэца дезаш пятилетка хьалхарча шера. Соахь хиннача дукхагІа ду уж. Дог хьесташ да кхашка хьийкъа ялташ. 28 июнь тІакхоачаш 15,4 эзар гектар ялат чуйица яьинай республика клхозаши, совхозаши 6 эзар гектара тІара ялат аьрда даьннад. Сунженски районерча механизатораша хІара гектара тІара 30 центнер ялат доаккх. Надтеречни районерачар — 26,3 центнер, Ачхой - Мартане — 23 центнер, Шелковской районе — 22 центнер, Гудермесски районе — 21 центнер. Вай республике юккъера лаьрхІача хІара гектара тІара даьннад 21 центнер ка бола ялат. ДІадахача шера хинначул дукха дукхагІа хул из.

ХІанз кхашкара балхаш мишта лел хьахьокх укх сводка.

	Ялата лаьрхІа гуракьа дийнар	хьеккар	аьрдар	чуйцар (тоннаш)	ХІара гектара тІара доалар (центнераш)
Ачхой - Мартана	6130	360	300	690	23,0
Ведана	1120	—	—	—	—
Грозненски	36510	3653	942	1674	17,8
Гудермесски	9881	2221	1349	2799	20,7
МалгІабика	12420	—	—	—	—
Надтеречни	15432	470	166	436	26,3
Наьсарен	6617	—	—	—	—
Наурски	15121	3961	1401	2653	18,9
Ножай - Юрта	2987	—	—	—	—
Советски	1105	—	—	—	—
Сунженски	22121	47	38	114	30,0
Урус-Мартана	7504	—	—	—	—
Шаьла	11652	—	—	—	—
Шелковской	13893	4661	1709	3854	22,6
г. Грозный	113	40	40	120	30,0
Ерригача республике	162605	15416	5945	12340	20,8
1970 шера 29 июне хиннар	153424	43857	26379	49119	18,6
Юрта боахама Министерства колхозаши совхозаши	137320	13362	5219	10616	20,3
«Скотопром» совхозаш	8792	210	178	378	21,2
«Грозвино» объединене	13907	1757	466	1098	23,6
«Консервплодоовощ» объединение	2587	87	82	248	30,2

Пропагандистий республикански Iилма-методически конференцера

МАССАНЕНА—КIОАРГГА ЭКОНОМИЧЕСКИ ЗНАНЕШ

КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретара нов. Х. Х. БОКОВА докладацара

КПСС XXIV съезда решенешкен документашкен чIоаггIа уйла тIайохийт коммунисташта марксистско - ленински образовани ялара, марксизм - ленинизм кIоаргга Iомаяра, вай замалахьарча керттерча проблемаех партена хетарий ларда тIа кадрашта кхетам балара. Съезда резолюце тIа белгалдоакх, вIаштIехьъяьнна партийни дешара система дIахо а эргайоахаш тоаянза, партийни дешара юкъера формализма элементаш, коммунистий сакхетами хьинари айдара цо еш йола воздействи лакхъелга тIагIертта вIаштIехьа а доахаш, хоадамболлаш дIаяхаиза ярг ца хилар». Парте съезде белгалдаьххача тайпара, шийн лакхача Iилма- технически прогресса темпаща коммунизм хьалъяра хIанзарча этапе эггара кертерча лоархIаме я ерригача кадрай, къахьегамхой шеррача массай экономически образовани. Парте экономически политика кIоаргга Iомаяро новкъостал де деза къахьегамхой творчески хьинар айдара, парте XXIV съездо хьалхашка оттадаь декхараш толаме кхоачашдара.

ДIадахача, 1970 — 1971 дешара шера Нохч - ГIалгIай чу партийни дешара система чулаьцавар 45 эзар гаргга коммунисти парте боаца активисташи. Царех юххьанцарча звене дешаш хиннав нах эзар гаргга саг, юкъерча звене —12,6 эзар, лакхерча звене — 21,5 эзар саг. Вож юхобисараш пропагандистелла болх беш, методически советий членаш хиннаб, индивидуальни планагIа шоаш дешаш хиннаб. 1965 — 1966 дешара керда система юкъейоалаяьча ханаца нийсбича политшколашкен партийни дешара кхьна формашкен деша баьгIараш дуккха а дукхагIа хиннаб. Цу шерашка, масала, юххьанцара политшколаш йистеяьхар 15 эзар гарггача саго, юкъерча звене деша баьгIараш кхоазза хIана хиннабац аьнна дукхагIа хиннаб, дукхагIа хиннаб лакхерча звене деша багIараш а.

Укх тIеххьарча шерашка парте цIенхаштта гIулакхаш чакхдаьхад кадрай экономически дешар тоадара. Цун маIан малагIа да аьча, из да, общественни производства эффективность лакхъяри къахьегама овсарле тIа-тIа дукхагIа лакхъяра вай экономика дегIакхувлара декхар а керттера лоастам лоархIалуш болча хIанзарча хьалашка цIаккха а ца хиннача тайпара доккхий дя кадрашкара дIадеха гIулакхаш. Цар опытахи ьшаеехи, экономически законаша, технически прогрессо дIадехарашка хьежжа кулгалде царна харах тийша да дуккха хIамаш.

Экономически Iилмана, техникаеи производстве хьалха латтараштеи карагIдаьннарашта пропаганда яра даькъе дикка йоккха, ма могга дукхагIа пайда эца безаш йола опыт Iайнай вай. 1970—1971 дешара шера марксистско - ленински дешара системе цIенхаштта чIоагIъешпай парте экономически политика лоархIамегIара дешаш, общественни производства эффективность лакхъяра проблемаш Iомаяра тIайохийта уйла.

ДIадахача дешара шера алхха партийни дешара системе республике экономически дешаро чулаьцараш берригаш а 15 эзар совгIа коммунисташи парте боаца активисташи бар. Уж шозза - ахаззел дукхагIа хул дIадахача 1969 — 1970 дешара шера хиннарел. 196 юххьанцарча политшколе «Экономически знаней лардаш» яха керда курс Iомаеш хиннав виъ эзар совгIа саг, юкъерча звене политически экономи Iомаяьй 5,5 эзар саго. Цул совгIа, марксизма - ленинизма лардий ерригача школашка хIаранахьа къаьстта 5—6 заняти яьй парте экономически политикан хIанзарча Iилма - технически революцен дешаех лаьца. Марксизма - ленинизма сайрийнарча университете, партийни актива районнии городскойи школашка, кхьча дисциплинашта нийсса, Iомае йолаяьй «ХIанзарча этаперча КПСС экономически политика лардаш» яха керда юкъейолаяь курс. Экономически семинарашка лоархIамегIарча экономически проблемаш тIа, белггала аьлча, «ХIанзарча этапера КПСС экономически политикен из чакхъяккхар духьа лоаттабу къовсамаш», «Общественни производства эффективность лакхъяр — коммунизм хьалъяра овлангара декхар», «Социализм коммунизмага ялара керттера экономически закономерносташ» яхараш а кхы тайпа а санна яраш тIа болх беш хиннав 4,5 эзар саг.

Кадрай экономически кийчо, парте кIанзарча экономически политика лоархIамегIара дешаш Iомаделга дIадахача дешара шера къаьстта шера леладаьд массови пропаганда тайп-тайпарча формашка. Дешара цу ерригача формаша республике чулаьцав 43 эзар саг. Царех эггара дукхагIа нах чулоацаши пайданагIеи хиннай 20 эзар гаргга саг деша ваьгIа социалистически доал леладара ленински школай. ДIадахача дешара шера парте экономически политика лоархIамегIара дешаш Iомадаьд юкъерча звене вIашагIъехка «Социалистически экономиках йола беседаш яха кружокаш хиннача комсомольски политически дешара системе а.

Белгалдоаккхаш къаьстта хозахет, новкъостий, укх тIеххьарча хана вай кулгалдеча болхлой — министрийн цар заместителийи, республикански комитетий начальникий, районашкарча партийни, советски, боахама кулгалхой экономически Iилмайи хIанзарча Iилма - технически революцен лешашта безам дукхагIа тIабаха хилар.

Кадрай экономически дешара даькъе дахьа толамаш вIаштIехьдаьннад вай партийни организацеша, ерригача пропагандистски кадраша тIагIерттаи доккхийи гIулакхаш чакхдахар бахьан долаш. Кадрай экономически дешар вIаштIехьдаккхара, парте экономически политика Iомаяра гIулакх цIенхашттаи творчески леладу парте заводской, Ленински, Грозненски, Ножай - Юрта, Сунженски, кхыча райкомаша, дуккхача юххьанцарча парторганизацеи партийни комитеташа. Дика гIулакх да, цига а кхыча а партийни организацешка кадрай экономически дешара формаш шерьяра меттел къаьстта а цун дикала а, чулоацам тоабара а, образоване эффективность лакхъяра а йоакхо яь хилар.

Коммунистийн парте боацарий активен экономически дешар вIаштIехьдаккхара партийни организацештен пропагандистащтен доккха новкъостал даьд КПСС обкома политически дешара Щено, парте райкомий политически дешара кабинеташа, хIаьта иштта республика кепайоазоно, радиос, телевидене.

Цхьабакъда, белгалдаккха доагIа, коммунистий марксистско-ленински образоване, кадрай экономически дешар вIаштIехьдаккхара е йоагIача тайпара уйла еш ца хилар. Вай хIанз а кIезига бац марксистско - ленински дешара лоархIама бизза мах ца беш, шоай идейно - теоретически боарам лакх ца беш бола коммунисташ, хIаьта парторганизацеша царгара доагIар дизза хьадехац.

КПСС ЦК Отчетни доклада тIа а парте XXIV съезда кхьча документаш тIа а белгалдоакх, коммунистий политически образовани дIахо эргаяьккха тоаянза, кадрай экономически дешар тоаданза дарг ца хилар. «Коммунисташта марксистско-ленински образовани ялар, — йоах КПСС ЦК Отчетни доклада тIа, — доккха гIулакх да, шийн масштабашка диллача хинна ца Iеш, эггара хьалха шийн идейно - политически лоархIамга диллача а. Декхар сенах латт аьлча, из латт, из болх вIаштIехьбоаккхилга дIахо а тоадарах, политически дешар коммунизм хьалъяра хьалдача декхарашца айхагIа дувзарах, парте берригача члений сакхетами хьинари айдара цо чIоагIагIа воздействи елга вIаштIехьдаккхарах». Партийни съезда цу указанешка я политически дешара низ чIоагIбара, из дIахо эргадоахаш тоадара ерригача партийни организацеша чакхдоахаргдолча гIулакхий хьалда программа.

Партийни пропаганданеи экономически гIулакхаштеи юкъе цхьа моллагIа дараш а доацаш, доалхане бувзамаш латт. Пропаганда юкъарчал доацаш еш йола воздействи е экономикана а, е производственни гIулакхашта а ца еш, наьха сакхетама ю. Из керттера лархIа деза цхьа моллагIа болча цхьан хьокхамца а ца йоалаш, факторий бIарччача комплексаца белгалйоалаш йолча пропаганда эффективноста мах беча хана Цу тайппара, пропаганда эффективноста объективни хьокхам лоархIалуш да наха чакхдоаха, социальни лоархIам болаш дола, белггаларча даькъе общественни прогресса влияни еш дола, парте программни установкаш чакхъяхара тIадерзадаь гIулакхаш.

Экономически дешарах боала пайда лакхбе лерхIаш из хьдда а гIулакхаца а хургйолаш, промышленноста, юрта боахама, гIишлонид болхлошта цар кхоачамбоацараш гучадахараи дIадахараи, производствана доал делгеи из вIаштIехьйоаккхилгеи эргаьккха тоаяра новкъостал дергдолаш, социалистически яхь, новаторство дегIайоалаяра, производства даьй шоаш хилара а къадениаф. консерватизм, бехктокхаме ца хетилга ловргдоаца а уйла хургйолаш къахьегамхошта кхетам балара гIо дергдолаш хIама де деза. ЛоархIаме да занятеех боала пайда лакхбар, лекцеел, семинарел, экономически конференцеел совгIа, дешабагIараша практически занятеш кхоачашъяра практика, рефераташ, производства резерваш гучаяхара, керда техника юкъейоалаяра, экономически анализа, боахама доал дара дола хьадда гIулакхаш оттадареи кхоачашдареи хьакъехьара докладаш кийчъелга шердар.

Занятеш йолча хана дешабагIараша караерзае еза предприяте балха экономически хьокхамий лоархIаме, цун боахама балха анализа навыкаш. Дукххача дешай хьакъехьа пропагандистий дешабагIарашта яла йиш хургья отчетни е планови данней анализаца, резерваш гучаяхарца а цар мах барца а, болх тоабара хьадда йола предложенеш оттаяцра ювзаденна йола индивидуальни заданеш.

Вай мехка чакхйоаккхача экономически реформа хьалашка къаьстта лоархIам болаш да вай кадраша социализм йолча ханара товарно - ахчан огношеней чулоацам кIоаргга Iомабар а уж сенна лаьрхIа я хар а. хозрасчетах, маьхах, боалача пайдах, кредитах, кхийолча экономически рычагех кхетамца пайда эца хар.

Партийни организацей, пропагандистий керттера декхар да коммунисташа, комсомольцаша, берригача къахьегамхоша коммунизм котъялара къахьегама овсарле лакхъяр эггара лоархIаме хиларах йола ленински положенеш Iомаергйолаш хIама дар.

Экономически пропаганда чулоацами идейни боарами диккача даькъе къоастабу пропагандисташа. КПСС XXIV-ча съезда резолюце тIа белгалдаьккхад «партийни организацеш пропагандистий кадрай хадданза йоакхо езаш, цар эффективни болх бара дикагIдола хьалаш хьаде дезаш хилар».

Тахан Нохч - ГIалгIайче дукхьал партийни дешара системе пропагандистски болх беш 3700 совгIа саг ва.

Партийни организацеш декхарийла я пропагандистски къахьегама общественни лоархIам лакхбе, из лархIара тайп-тайпара йола формаш шерагIа йоаржае, политически занятей дикагIболча кулгалхой опыт дIайоаржае.

Укх сурта тIа шоана гу пропагандистий республикански семинаре дакъа лоацаш хинна а, хIаьта укх деношка КПСС обкома грамоташ луш белгалбаьха а вай районашкара дикагIбола пропагандисташ.

Аьрдехьара аьттехьа: Урус-Мартана района «Гехинский» совхоза керттера экономист М. Умархаджиев, Наьсарерча «Электронииструмент» завода директора заместитель А. Албогачиев, Наурски санитарно-эпидемиологически станце керттера лор Т. Бондаренко, Серноводскерча № 1 йолча технически училищ хьехархо А. Акимова, Надтеречни района «Озерный» совхоза керттера инженер В. Хамидов.

В. Юнцевича сурт.

Конференце дакъа лаьцараша дувц

И. Е. АГАРКОВ.

«Октябрьнефть» мехкдаьттен гази йоахача управлене юххьанцарча политшкола пропагандист.

ДIадахача дешара шера дуккха тайп - тайпара темаш Iомаяьй тха школе деша баьгIараша. Царна юкъе яр, масала, укх тайпара яраш: «В. И. Ленин — гениальни уйлахой революционер», «Советски экономика юкъмоттигера проблемаш», «Предприяти — хьалхъа боахама керттера дакъа», «Къахьегама овсарле ма могга лакхъяр — овлангара экономически декхар», дуккха кхыяраш. Цул совгIа, парте XXIV съезда материалаш Iомаяьй.

Оахош занятеш мишта вIаштIехьйоах, деша багIараш шоаш шоашна болх бе мишта Iочабу дувца безам бар са «Къахьегама овсарле ма могга лакхъяр — овлангара экономически декхар» яха тема Iомаярах масал а доладеш.

Деша багIараштa хьалхашка айса къамаьл деча хана, аз, пропагандист се хиларах гарра, керттера уйла тIаяхийтай В. И. Ленина къахьегама овсарле лакхъяра лоархIама хьакъехьа темашийча къаьстан уйла тIеэрзаеш дувцаш долча «Сийлахь - йоккха почин». «Советски Iаьдала вогIанара декхараш» яхача балхашта. Аз керттера кхо хьоц хьакъоастадир. хIаьта собеседовани е эттадаьраш а уж дар: къахьегама овсарле лакхъяра темпаш эйнаа яг ца хилар; цунах тийша да из лакхъялга вайнига, «Октябрьнефть» НГДУ. къахьегама овсарле лакхъяра резерваш.

И. В. БОЖКО.

Грозненски района № 1 йолча шурий совхоза марксизма - ленинизма лардий школа пропагандист.

ХIанз, КПСС истори Iомадеча хана, вайна массаза а гу парте экономически политика. Тха политически дешар совхоза вахарца, производственни гIулакхашца айхха бувзам болаш да. Парте XXIV съезда материалаш Iомаеча хана тхоах хIаране кхетабора совхоза экономикеи культуреи айяра шийна тIалатта бехктокахм. Школе ладувгIараш марксистско-ленински образованена чIоагIа тIакхувш ба. Партийни дешара система эргайоахаш тоа а еш коммунисташа дIайовх занятеш чакхъяхара даькъера формализма элементаш, къахьегамхой сакхетами хьинари айдара йола цун воздействи чIоагIъю.

КПСС истори Iомаделга дукхагIболча коммунистащта хIара денна эцар да. Знанешца бIаьхий хинна уж чIоагIа хоза а хеташ ух производственни бригадашка беседаш е, лекцеш еша. Масала, укх шера апрелеи маеи вай ханарча актуальнегIа долча дешаех 50 лекци йийшай.

Доккхал а деш ала мегаргда наьха политически сакхетам лакхлуш латт, аьнна. КIезигагIа хиннаб къахьегама дисциплина телхараш, хIаьта марксизма-ленинизма лардий школа ладувгIаращта юкъе дукха ба производстве хьалха латтараш. Цар дика а йоагIача тайпара а кхоачашъю партийни порученеш. Хьокхаме я ер факт: тха школе дешача пхийтта сагах иттанена Советски Союза орденаши медалаши еннай.

А. С. СЕРИКОВ,

Серноводски юртбоахама техникума марксизма-ленинизма лардий школа пропагандист

Вай, пропагандисташа, парте экономически политикана пропаганда е эза политэкономе курс Iомаеча хана яь ца Iеш, КПСС истори, марксистско-ленински философи Iомадеча хана а. Оаха даьчох дувцаргда аз лоаца. «Фу Iомаду исторически материализмо» яха тема ювцача хьалхарча занятей а «Общественно-экономически формацеш» яха шоллагIа тема Iомаеча хана а оаха ма ярра яьшхар общественни дегIаахара закона объективни характер. Из кхьча тайпара хила йиш а яцар. ЛадувгIарий теркам тIабахийтар исторически материализмо обществах дийна а даим хувцалуш йола а организм лоархIаш хилара.

Общественно - экономически формацеех дола дош дIахо доапхача хана бокхь теркам тIабахийтар социализмий коммунизмий хьаелъеча хьалашкарча производительни цизийи производственни отношеней диалектикана.

Марксистско - ленински философе курсе экономически теори Iоламегlа Iомае вIаштIехьдаргда пропагандист хIара занятега дика кийчвалара, цо эшаш йола факташи масалаши харжарга хьежжа.

Г. П. САРАПИН,

Н. А. Анисимова цIерагIча НГНПЗ марксизма-ленинизма лардий школа пропагандист,

Аз кулгалдеча марксизма-ленинизма лардий школе дешаш 12 саг ва. ДукхагIча даькъе уж ба инженерно-технически болх бераш, технологически установкай бокхагIбола операторащ, операторащ.

Iилман коммунизм, ховш ма хиллар, марксизма-ленинизмах дала йиш йоацаш дола дакъа да. Цу Iилма бокхха теркам тIабохийт социализмий коммунизмий хьалъяра наькъаши формаши Iомаяра. Цудухьа курса ерригa темаш чакхъяллалца чIоагIа терко тIайохийт оаха парте экономически политика яшхара. КПСС экономически политика къаьстта дика гучайоал «Коммунизма материально-технически база хьакхоллари Iилма-технически революции» яха тема Iомаеча хана. Из кIоаргагIа Iомаира аз шиъ вводни лекци йийшар, ладувгIаращца шозза собеседовани йир.

«Интенсификаци — социализмагара коммунизмага кхаччалца экономика дегIакхувлара генеральни никъ» яхача темах дувцаща хана аз шерра пайда ийцар КПСС ЦК Пленумий решенеех, цар тIа къаьгга хьахьекхай хьаькъалера парте экономически политика.

Коммунизм хьалъяра кIанзарча этапе экономика дешаштеи кадрашка экономически дешара дешийтараи къаьстта чIоагIа йоахко ю. Цох гуччахьа дийцар парте XXIV съезде. Цудухьа вай, политически дешара ерригача формай пропагандисташ, декхарийла да марксистско-ленински хьехама пропаганда елга кхы а творческегIа леладе.

Л. Ф. ГУСАКОВ,

Грозненски вагонни депо марксизма - ленинизма лардий школа пропагандист.

БезамегIа хургдолаш мишта Iомадергдар социализма политически экономи? Масала, мамогга теоретически положенеш тхоай предприяте хьадда йолча экономикаца ювза, керда тема коллектива вахара хьокхамца дIахьокха гIерт со. Цунах дика результат хьахул, дешашбарий безам гIабахийтара новкъостал ду, политически экономе эггара чоллхане дола дешаш цар кхетадергдолча а доахаш.

ПхелагIа шу да депос кердача тайпара болх бу. Цун коллективо хIара шера производства пайдаи боарамаш йоккхий темпашца лакхду. ДукхагIа хул фондаоттачен рентабельности, тоалу производствои къахьегами вIаштIехьбоаккхилга. Боахам лелабара кердача системаца чIагIало а дувцаш, тха предприяте дикка толамаш даьхад къахьегама овсарле лакхъеча. Ханал хьалха кхоачашъяьй бIархIагIча пятилетка заданеш, къахьегама овсарле лакхъяра чотах болх беш бола нах 50 саг дукхагIа хиннаб. Цу хана бетта юккъера алапи 25 процент лакхденнад. Из деш къахьегама овсарле лакхъяларен юккъера доагIа алапи лакхдаларен темпашта юкъера соотношени нийса лоттаьй.

С.-И. М. КУРБАНОВ,

Надтеречни района «Новогорский» совхоза социалистически боахам лелабара ленински школа пропагандист,

Школе дешабагIараша Iомайир шоай занятеш тIа В. И. Ленина бIаь шу дизарца ювзаенна цхьайола материалаш, «Наха экономически кхетам бэларах В. И. Ленина яхар», КПСС ЦК июльски (1970 ш.) Пленума решенеш яхар санна йолча темага хьежар.

Геттара бокха безам болаш хилар уж парте XXIV-ча съезда материалаш Iомаяра хетаяьча занятешца.

«Производства эффективность лакхъяр» яха тема Iомаеш занятеш пайдане а дикагIа кхетаергйолаш а хилийтара оаха пайда ийцар тхоай совхозеи лоалахарча «Братский» совхозеи вIаши нийсъеш йолча даннеех. Дийцар дар лаьттаех пайда эцара эффективностахи ерригача юртбоахама производства интенсификаци ярахи.

XXIV-ча съезда ийслагIча пятилетка хьакъехьара Директиваш тIа духхьал хьаьннад юрта къахьегамхошта хьалхашка латт колхозно - совхозни производства эффективность лакхъяра, къахьегам вIаштIехьбоаккхилга тоадара, цунах луш дар эргадаьккха тоадара, совхозаш йизача хозрасчета тIа яхара декхар.

В. И. МЕДВЕДЕВ,

Вознесеновски газ чакхйоаккхача завода семинарски группа пропагандист.

Тха Вознесеновски газ чакхйоаккха завод къона предприяти я. Цудухьа юкъерчеи лакхерчеи звеней технически кулгалхой экономически знанеш лакхъяр эггара хьалхарча аргIанара декхар а хинна дIаэттад. Завода партийни бюрос решени яьй «Общественни производства эффективность лакхъяр коммунизм хьалъяра керттера декхар да» яха проблема Iомаяра лаьрхIа царна экономически семинар вIашагIйолла аьнна.

Экономика дешаш Iомалеча хана тхо гIийртар теори предметно, юххьанцарча экономически материала ларда тIа, школярствои начетничествои йоацаш Iомаергйолаш болх оттабе. Вокх дешаща аьлча из деш боахама балха анализо лаьрхIа керттера гIулакх дар: производства эффективность лакхъяр, Iилма технически карагIдаьннараш юкъедоаладар, къахьегама овсарле лакхъяр. Лекцеш кийчъеши ешаши, рефераташ язъеш пайда ийцар «Советски Iаьдала аргIанара декхараша», «Сийлахь - йоккха почин», «Кердача экономически политика хьалашка профсоюзий болча лоархIама декхарех» яхараш санна а кхийолча а В. И. Ленина произведенеех. Семинара темаш Iамаеш

И. А. АБАДИЕВ,

Алханчуртски межрайонни хий дехкача система ленински социалистически доал дара школа пропагандист.

Парте XXIV съездо цIенхаштта теркам тIабахийтаб лакха а тешшаме а хьувкъам чуийбара, бехктокхаме декхараш оттадаьд мелиораторашта хьалхашка.

Тха партийни организаце лаьцар нийса никъ бар: цу декхарех лоархIавара даим лакхбе беза коллектива члений бехктокхам, цар политически хьинар айде деза. Наха иштта кхетам балара болх беш хилар партийни профсоюзни организацеш, цунна тIадерзадаьдар кадрай политически дешар а Марксизма-ленинизма лардий школе деша вагIача хIара сага теоретически боврам лакхбаьца Iеш цо къахьегама овсарле лакхъяра, электроэнерги, гIишлош материалаш, горючесмазочни материалаш кхоеча дизза дакъа лоацаргдолаш гIулакх вIаштIехьдаккха гIертар тхо. Иштта Тха берригa пропагандисташ лакхера образовани йола бехктокхамеча гIулакхаш тIа бола нах ба. Цар чIоагIа къахьийгад занятеш массане теркам тIаувзаш а дика а чакхъяхара, наьха политически хьинар айдара. Аз дика а хеташ

Ю. САДУЛАЕВ,

Шаьла района «Джалка» совхоза юххьанцарча партийни организаце секретарь.

Юкъмоттигерча декхарех цаьда производствана доалдеча къахьегамхой мамогга дукхагIа юкъеозар. Цхьабакъда производственни коллектива хIара саг экономикана доалдара, партеи правительстваи решенеш кховчашъяра юкъеозара цунна довза деза вай паччахьалкхен экономически политика дешаш, цо дика Iомаде деза къахьегама овсарлен производства экономически эффективноста лакхъяра наькъаш. Тха «Джалка» совхозе дIадахача дешара шера дика болх беш хилар марксизма-ленинизма лардийи социалистически доалдара ленински школаш, популярни знаней кхалнаьха школаш, хIаьта иштта коммунистически къахьегама школаш. Цига дешаш вар 300 саг. Дешара цу ерригача формаша торо хулийт парте XXIV съезда, цун экономически политикана шерра пропаганда е, нах экономически знанеш Iомаяра тIаберзабе. Политически дешар дешача хана шоашта тIачIоагIъяьча техникана, кхийолча производства средствашта дерттIа доал де Iамарал совгIа нах Iомалу вIаши гIо-новкъостал де а.

Ераш я, масала, социалистически доалдара ленински школашка дешаш бараша Iомаю темаш: «В. И. Ленина къахьегама овсарле лакхъяра лоархIамах дийцар. Къахьегама овсарле лакхъяра наькъаша торонаши», «Рузкъа экономи яри лорадари», кхыраш а. Цунца цхьана ладувгIарашта телар практически заданеш а. Фу

О. А. МЯКИЕВ,

ВЛКСМ обкома секретарь.

Вай парте Ленински комсомола хьалхашка, берригача кагирхошта хьалхашка декхар оттаду — общественни производства эффективность лакхъеча, вай экономика дегIаахара темпаш сихъеча шерреи низ болаши дакъа лаца. Вай республикерча комсомольцашеи кагирхошеи къаьстта дика кхета а ду, практически кхоачаш а ду В. И. Ленина васкет: «Вай керттера политика — паччахьалкхе экономически хьалъяр». ХIаьта цу тайпара из хьалъяро цунна юкъе дакъа лоацарашкара дIадех экономика кIоаргга Iомаелга.

Марксистско-ленински теори Iомаяро новкъостал даьд Нохч - ГIалгIайчен кагирхой ленински васкетий, парте гIулакха мутIахьа хургболча, коммунизма идеалашта мутIахьа хургболча уйланца хьалкхебара.

Парте съезда яьча кийчоно, «Тхо Ленинен партеи гIулакха тешаме да» яхача Ерригсоюзни Ленински зачето тоабир кагирхой комсомольски политически дешара система дIахо эргайоахаш тоаяра комсомольски организацеша беш бола болх.

Деша вагIаш 10.519 вIамига саги йоIи, царех 9.286 саг ВЛКСМ членаш а болаш йола 356 кружоки семинари вIашагIъеллаяр республикерча промышленни предприятеешка, гIишлонашка, учрежденешка, колхозашка, совхозашка. Школьни кружокашцеи массови формашцеи цхьана политически дешаро чулаьцавар 28.100 саг.

Ерригача кружокашкеи семинарашкеи парте XXIV съезда материалаш Iомаяьй республикерча кагирхоша. Семинараш, собеседованеш яьй КПСС ЦК Отчетни докладахи съезда Директиваехи лаьца.

Дешара кердача шера комсомольски политически дешара ерригача звеньяшка чIоагIагIа Iомае еза парте хIанзарча этаперча экономически политика лоархIамегIара проблемаш. ДукхагIа хулийтаргья «Социалистически экономика хьакъехьара беседаш» яха кружокаш а, хIаьта иштта лакхерча звецой теоретически семинараш а. ЛоархIамегIара декхар долаш дус коммунистически дог тийша хургболча, доккхагIдолча ноахала революционни традицешта тешаме хургболча уйланца, Советски патриотизмаи пролетарски интернационализмаи уйланца кагирхой хьалкхебелга.

В. ЯВОРСКИЙ,

КПСС Заводской РК пропагандаи агитацеи отдела заведующи.

ДIадахача дешара шера политически просвещене пропагандисташта хьалхашка оаха декхар оттадаьдар экономически знанеш Iомаеча хана теори предприятей боахама гIулакхашца айхха ювза а ювзаш Iомае, аьнна.

Экономически дешаш политически просвещене системе Iомадаь Iензар тхо. Экономически всеобуч районе Iомайора пропаганда массови формашка я. Всеобуч кхоачашйора иштта школай ерригача системаша, халкъа университеташа, лаьрххIа вIашагIъехкача группаша кхьча тайпара.

ДукхагIа йолча школашка дешара шу чакхдаьлар предприятей экономика дешаех итогови конференцеш а е.ц.

В. И. Ленина произведенеех тийлар парктически заданеш, чакхъяьхар консультацеш, собеседованеш, политически литератураца шоаш болх бе Iомабир ладувгIараш. Дика а беркате а форма йолга хьахьекхар теоретически конференцеша. ДIадахача дешара шера цу тайпара 36 конференци чакхъяьккхай, цига тIанийъй ладувгIарий политически кийчо тоаяра, массово-политически болхи социалистически яхьи йоаржаяра, производственни заданеш ханал хьалха кхоачашъяра тIаерзаяь йола рекомендацеш.

ПРОПАГАНДИСТИЙ IИЛМА-МЕТОДИЧЕСКИ КОНФЕРЕНЦЕ РЕКОМЕНДАЦЕШ

КПСС XXIV съездо чIоаггIа уйла тIаяхийтай коммунистий марксистско - ленински образованена, марксизм-ленинизм кIоаргга Iомаяра хIанзарча замалахьарча керттерча проблемаех партеи вIаштIехьъяьхача возреней ларда тIа кадрашта кхетам балара. ХIанзарча хьалашка керттерча лоархIаме да парте экономически теории политикеи Iомаяр, хIаьта цо новкъостал де, деза къахьегамхой творчески хьинар айдара, халкъа боахам дегIабоалабара керда пхе шера план толаме кхоачашъяра.

Из декхар кхоачашлеча доккха дакъа кхоач политически дешара системага, кадрай экономически образованега. Экономически теори кулгалдеча кадраша, болхлоша, колхозхоша хадданзеи кIоарггеи Iомаяр къаьстта лоархIаме да къахьегама овсарле лакхъергйолча, продукци яккхарга дIадолар лохлергдолча, из дикагIа хулийтаргйолча резерваех пайда эцар духьа лоаттабеча къовсаме цар хьинар айдара.

Экономически образоване система лоархIамегIара декхар—къахьегама овсрле лакхъелга коммунизм котъялара хоадамболлаш болча лоархIаме хиларах йола ленински положени коммунистаща, комсомольцаша, берригача къахьегамхоша кIоаргга Iомаелга вIаштIехьдаккхар. Боахама реформа хьалашка къаьстта лоархIаме да иштта боахама расчет, мах, пайда, кредит, кхыраш санна йола экономически категореш йовзари царех пайда эцари.

Пропагандистий эггара хьалхарча аргIанара декхар — политически дешар коммунизм хьалъяра хьалдача декхарашца айхагIа дувзанза, къахьегамхой сакхетами хьинари лакхдара цо чIоагIагIа воздействи елга вIаштIехьдаккханза дерг ца хилара хьакъехьа съездо енна указанеш лоарзагIа ца боалаш кхоачашъяр.

Экономически дешара низ лакхбар духьа из хьадда хургдола, хIара промышленни предприяте, колхоза, совхоза, декхарашца айхха дувзаш из хьехаргдола гIулакх вIаштIехьдаккханза даргдац. Занятеш массане дакъа лоацаш, творчески хьисапе леларгйола, боахама резерваш хьагучаякхара, царех пайда эцара новкъарле еш мел дола хIама дIададаккхара цар новкъостал дергдола гIулакх вIаштIехьдаккха гIерта беза пропагандисташ

КПСС XXIV съездо дIадийхарашка хьежжа конференце партийни организацешта могаду пропагандистий кадрай хадданза йоакхо елга, цар беча балха дикагIа дола хьалаш вIаштIехьдоахилга.

Пропагандисташа хьегача къин общественни лоархIам лакхбе, цунна поощрени ергйола массе тайпара формаш шерагIа юкъекхаьа, шоай говзал лакхъяра царна новкъастал де деза партийни организацеша. Цу гIулакха каст-каста методически конференцеши консультацеши, гуччахьара занятеш е, докладаши рефераташи ювца, занятей дикагIа болча кулгалхой опыт, приемаш, методаш, Iомае йоагIа.

Иштта лакхбанза баргбац экономически дешара чулоацама, из дIадаржара, цун дикала хьалхара профсоюзни комсомольски организацей, боахама органийи кулгалхойи бехктокхам а. Халкъа боахама хIара даькъе, хIара предприяте болхлошта экономически дешар хьеха система вIашагIйолла, технически знаней минимума нийсса, экономически знаней минимум а органически шоашта чулоацаргйолаш йола, квалификаци лакхъергйола дешара планаш оттае йоагIа.

ЦIенхаштта уйла тIаяхийтанза яргьяц кагирхошта юкъе еча экономически пропагандана. Партийни комитетий лоархIаме декхар берригa къона болхлой, колхозхой, специалисташ экономически дешара юкъеозара комсомольски организацешта новкъостал дар.

Экономически знанешта пропаганда яра гIулакха доккха новкъостал де декхар долаш да хьадда масалаш а кхувлаш парте экономически политика дIайоваийта, экономически темаех йола материалаш кепаеттара система бокъонца уйла а яь вIаштIехьъаккха езаш дола кепайоазув, телевидени, радио.

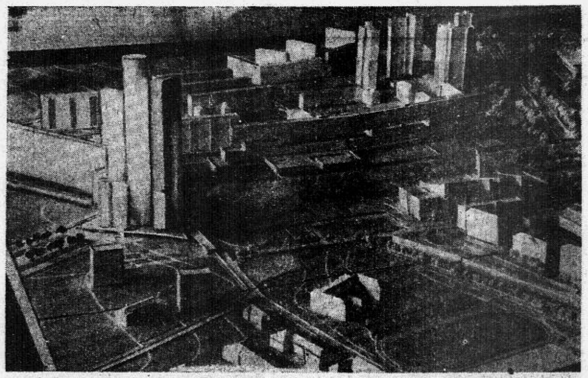
Конференце дакъа лаьца тхо кхайк республикерча берригача пропагандисташка:

КIоаргга Iомае марксизм - ленинизм, хIанзарча этапера Коммунистически парте экономически политика;

пропаганда яра гIулакха ленински говзал Iомае, эргайоахаш тоае шоай пропагандистски говзал;

наха юкъе дIайоаржае марксистско - ленински теори, коммунизма сийлахь-йоккхи йидеш;

шоай низаш, знанеш, хьинар дIатела къахьегамхошта коммунистически кхетам балара гIулаьха, КПСС XXIV съезда решенеш топиаа. чк смыгу тжбшря цпюхздклэф— тжшря тжбшряняа ламе кхоачашъе уж оарцагIбахара.

Ер макет — Сокольникашка общественни центр хьалъе аьнна «Моспроекта-1» № 8 йолча мастерскойс енна проектни предложени. Унхаза хьалдергдолча гӀирсашта юкъе хургда машиннаькъахой культура Двореци гостиници.

А. СТУЖИНА сурт. ТАСС фотохроника.

КОТАЛО ИЗБАТЫРОВ МАСКУТА ЯЬККХАР

Укх денношка Наурски района «Терский» совхоза шоллагӀча отделене Нохч-ГӀалгӀай республике хьалхара моттиг яккхара жа поргарашта юкъе яхь хилар. Цига дакъа лоацаш бар районацка чакхъяьннача яхьашка хьалхара моттигаш яха цӀи хаза жа поргараш. КхоалагӀа шу да «Терский» совхоза цу тайпара яхьаш чакхйоаха. ХӀаьта малагӀа пайда лу цу яхьаша?

Эггара хьалха сихеи дикеи жа ларгара кердача прогрессивни методашта пропаганде е торо хулийт.

Яхь дӀайолайир шин команда викалаша: Наурски района «Терский» совхозан Шелковской района № 6 йолча племсовхозан виъ саго. Номер цаӀ йолаш жа лорган ва цу балха йоккха опыт йола «Терский» совхоза пхелагӀча отделенера Алиев Буга. Цун кулгаш говзеи кадайи лел. Наурски районера болельщикаш из котвэргхилар тийша ба. Командацера Буги новкъост Амиров Шахрудин ва.

Цар эггара кхерамегӀара соперник ва Шелковской районера дӀадахача шера цу тайпарча яхье котваьнна Избатыров Маскут. Командацара цун новкъост къона жа лорган Мурзаев Ӏели ва. Къона вале а геттара сиха жа лорган санна цӀи хаза ва из. ХӀаьта укх яхьашка а ше говза хилар хьахьекхар цо.

Массанел сихагӀа 34 минути 13 секунди йоалаш итт устагӀ лерга ваьлар из. Ӏаьлийла тӀехьа висар Избатыров Маскут. Цунна тӀеххьа шоай жа лерга баьлар Алиев Бугеи Амиров Шахрудини. Цхьабакъда, Шахрудин жа лорган массанел тӀехьависа вале а, дика ларгара массанел а дукхагӀа очкош яьхар цо. ХӀаьта Алиев Буга тхан дикалагӀа хьалха ваьлар.

Царна тӀеххьа Мурзаев Ӏаьлий рекордал тӀехбоала безам болаш жа ларга болабелар Наурски района Ленина цӀерагӀча колхоза жа лоргараш. Кхо саг ва цу командаца. Берригa низ тӀабохийт цар котало яккха гӀерташ. Сиха лел говзача жа лоргарий низ бола кулгаш. Царна юкъе массанел сихагӀаи дикагӀаи итт устагӀ лерга воал Исаев Асхьаб.

Яхьаш чакхъяьлча жюре итог йир. Жа лоргарашта юкъе яьржеча яхье бӀаьннерӀа 89,5 очко а яьккха дӀадахача шера санна хьалхара моттиг Избатыров Маскута яьккхар. ХӀаьта командашта юкъе хьалхара моттиг Шелковской района жа лоргарий команда яьккхай аьнна вай республика ВЛКСМ обкома хьалхарча секретара нов. П. Громова баь хоам чӀоагӀа тӀоараш а детташ тӀеийцар яхье декъа лаьцараша а цар га хьажа баьхкараша а. П. Громова Шелковской района жа лоргарий командана карара каре тела кубоки команда членашта мах бола совгӀаташи делар.

М. ХАМАТХАНОВ.

СПОРТ

БАСКЕТБОЛ

Массехк ди хьалха «Красный молот» заводе чакхъяьлар РСФСР просвещене Министерства баскетболагӀа ловзара зональни яхьаш. ТӀеххьарча туре кхалнаьхеи маӀача наьхеи Краснодарски края, Нохч-ГӀалгӀай АССР командаш лайзар. Вай баскетболисткаша счет 52:45 йолаш эшабир Краснодарски края спортсменаш; маӀача наьха команда счет 76:46 йолаш яшар. ХӀанз, кхалнаьха командай цхьатарра очкош я Кънлбаседа — ХӀирий, вай, Краснодарски края спортсмений. Дале а, дӀачуйиттаи чакхьювлийтаи бурганаш дукхагӀа-кӀезигагӀа хиларга хьежжа, хьалхара моттиг хӀирашка, шоллагӀа — вай спортсменашка кхаьчар. г. Свердловске хулача алфинальни яхьашка дакъа лоацаргда цу шин команда.

* * *

Чакхйоаккхаш я «Труд» яхача шин лоӀамерча спортивни обществаш спартакиада. ХӀанзалехьа чакхъяьннай ерригача подгруппашка баскетболагӀа ловзара турнир. Тхъаь командаша юкъера хьалхара моттигаш яьккхай «Красный молот» завода, Грозненски химкомбината, «Гипрогрознефта», «Нефтехимавтоматика» баскетболистий командаша.

Финальни яхьашка шоайла ловзаргба цӀи яьккхача цу йиъ команда спортсменаш.

ФУТБОЛ

Самарлийнахь Грозненски «Терека» аргӀанарча туре счет 1:0 а йолаш эшайир Ленинаканера «Ширак».

* * *

Спартакиаде иштта дакъа лоацаш ба футболисташ а. Цу яхьашка а ловзаш тхъо команда я. ТӀагӀертта къовсам лоаттабаьча хьалхарчеи шоллагӀчеи подгруппашка хьалхара моттигаш яьхар мехкдаьтта чакхдоаккхача Ленина цӀерагӀча завода, «Старогрознефть» НГДУ, «Красный молот» завода, «Малгобекнефть» «Сунжанефть» НГДУ, № 2 йолча РСУ, «Южпромвентиляция» СМУ, кхыча командаша.

ВОЛЕЙБОЛ

С. М. Кирова цӀерагӀча культуран салоӀамеи парке «Спартак» общества волейболагӀа ловзача кхалнаьхеи маӀача наьхеи шийтта командана юкъе хиннача яхьашка хьалхара моттиг яьккхр маӀача наха юкъе — автотранспортеи шоссейни наькъийи профсоюза обкома команда; кхалнаха юкъе — медицински болхлой профсоюза обкома команда.

КХОМБАРА ТӀЕХЬА

Укх шера цхьоалагӀча августе Ерригсоюзни машеннаькъа денна сийленца накъабахара къахьегама вахте эттаб тепловозникаш, вагонникаш, машеннаькъахой, кхыбола Грозненски узла болхлой. Дика къахьегама совгӀат кийчде лерхӀ цар шоай дезача цӀейна, хӀаьта из цар вӀаштӀехьа а даргда. Укх шера цар вӀашагӀьеллай 980 беза мухь кхухьа поезд. Царца планал совгӀа дӀаюха бихьаь мухь ах миллион совгӀа тонн я. Из бахьан долаш цар вӀаштӀехьдаьннад 150 локомотив мукъаялийта, кхо бӀаь сага-ди балха ха кхое. Грозненски машеннаькъа узла массайолча участкашка планал совгӀа лакхъеннай къахьегама овсарле, кходаьд бӀаьш эзараш сомаш ахча.

Къаьстта дика къахьег укх шера Грозненски локомотивни депо локомотивни бригадаша. ДӀабахача ялх бетта цар кходаьд 928 тонн дизельни доагор. Из хул тӀанийцача социалистически декхарел дукхха а дукхагӀа.

«Цхьаккха а локомотивни бригада хулийтаргьяц нормал совгӀа дизельни доагор доадеш» яхача девизагӀа къахьегаш я пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра къовсам лоаттабеш йола ерригa локомотивни бригадаш. Дизельни доагор къаьстта дукха кходу машинисташ — инструктораш Н. Конев, А. Шмаргунов керте латтача колоннай коллективаша. 500 тонн я цар укх шера кходаь дизельни доагор.

* * *

Шоай социалистически декхараш толамца кхоачашду Грозненски вагонни депо гӀонна йолча цехий коллективаша. Вагонашта эша запасной оатхалаш кийчъяра ах шера план ханал хьалха кхоачашъяьй цу цехий слесараша, токараша, аьшкапхьараша, сварщикаша. Кхомбеш материалаш дӀаахийтарах, къаьнача оатхалех дикагӀа пайда яйбе болабаларах укх шера цар пачхахьалкхенна кходаьд 4 бӀаь эзар гаргга сом. Хьинаре къахьегарца белгалбаьннаб электросварщикаш А. Саакъянц, М. Бахматов, кхыбараш.

Г. АНОХОВ.

Хьалхара моттиг яьккхай

Къахьегама доккхий толамаш даьхад Старопромысловски бурув тохара балхий управлене коллективо. Ленина орден лелаеча «Грознефть» объединене бурув деттарашта юкъе хьалхара моттиг а йоаккхаш, 24 июне ялх бетта план кхоачашйир цо. Лоаман породахча моттигашка шу доладелча денз 18300 метр бурув техад. ИйслагӀча пятилетка хьалхарча шера ялх бетта оаха тоха лаьрхӀачул 100 метр дукхагӀа хул из.

Цу юкъа кӀоарга бурув тоха 2 скважина эксплуатаце дӀаеннай мехкдаьтта доахараша. Царех цаӀ я дукха ха йоаццаш КПСС ЦК Постановлене тӀа Советски Союзе дикагӀчарца лаьрхӀача бригада бурув теха № 686 йола скважина. 4125 метр кӀоарга бурув техача дийнахьи буси 1000 тонн мехкдаьтта хьадоагӀаш йола кӀеж техай цига. Цу скважина бурув тохаш кходаьд 14800 сом пачхахьалкхен ахча.

Старогрозненски мехкдаьтта майда тӀа я мастера Попов Михаил Михайловича бригада бурув теха № 676 йола скважина а. Цо а дийнахьи буси 700 тонн мехкдаьтта лу.

ИйслагӀча пятилетка хьалхарча шера хӀара ди къахьегама доккхий толамаш долаш хилийтара яьржача социалистически яхье дакъа лоацаш я № 701 йолча скважина кӀоарга бурув тохаш йола бригада а.

Цу буровой начальника декхараш кхоачашдеш волча инженера Николай Васильевич Терихова сона дийцар: — Геттара кӀоарга бурув тоха дезаш я тха скважина. 5200 метр я цун проектни кӀоаргал. ХӀаьта породай тӀоанаш херцаш а иштта кхы новкъарлонаш гучаювлаш а дукха халонаш нийслу укхаза. Из иштта дале а июнь бетта задани толамца кхоачашйир тха бригада членаша. Цу бетта планах 400 метр бурув тоха дезаш дар тхо. ХӀаьта 25 июне 425 метр бурув а тохаш 3238 метрга дӀакхоачайир оаха скважина кӀоаргал. Бурув сихагӀа тохара, химреагенташ, электроэнерги кхоярен остаех бокъонца пайда эцарен чотах кходир 3800 сом.

Ерригача коллектива болх лерттӀа дӀабахарга хьежжа хул тха толамаш а. Аргда вай В. И. Ленина орден лелаеча Ковалев Павел Семеновичен цун гӀончий комсомольцаш Онищенко Анатоле, Хаджиев Саламбека, Зубарев Эдуарда сменагӀа лаьца 25 дийнахь 116 метр бурув техад цар. Планал 16 метр дукхагӀа хул из.

Дика толамаш доах сменни мастераша Бонков Юре, Епихванов Георге, кхычар. Бурув тохара а иштта спуско-подъемни операцей а цоай задането массаза а тӀехкхоачашъю цар.

Топпара растворий параметрашта лаьрхӀа доал деш я лаборант-ка-коллектор йола Чумакова Мария. КӀеззига а болх лерагӀа баьча параметраша хоам бу бурувдеттарашта.

Белгалбаьнна дика къахьегаш ба бурувдеттарий гӀончаш комсомольцаш Мухутдинов Нурулo, Магомедов Сайдали, кхыбараш.

А. ТИЩЕНКО.

Республике бахача наьха хьашташ дизза кхоачашдара хьинар кхо ца деш къахьег пятилетка хьалхарча шера Грозненски «Пушкина» яхача ателье коллективо. Цига хьаю наха чӀоагӀа хоатташи дӀазцаши йола кофташ, джемпераш, свитераш, кхыйола берий изделеш. Ах шера план хӀанзалехьа кхоачашъяьй цар. Хьинаре къахьегарца цига белгалбаьннаба Л. Мазаньшкова, Р. Алиева, А. Смирнова, кхыбараш. Юкъера лаьрхӀача шоай сменни нормаш 140—150 процент кхоачашъю цар.

СУРТА ТӀА: болх беш я Р. Алиева.

И. ПЛИЕВА сурт.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

МАЛА ВОЛА АМЕРИКА ГУЧАЯЬККХАР

Дукха ха йоаццаш Виктори яхача местечке (Венесуэла) Ӏилмахошта корадаьд лоаман чхара тӀа дилла истара сурт. Из вӀалла довзарг а доацаш тара хиннад изамо долча, Японе корадаьча, масоехк эзар шу хьалха дилла хилар лерхӀача сурта. Мишта кхаьча хила йиш йола из сурт Америке?

20-ча шерашкехье а перуанца Франциско Лойасас шин «Манко Копак» яхача книжка тӀа йийцай эггара хьалхара инка японец хила мег яха гипотеза. Цу хана цунах наггахьа саг мара тийшавац, цхьабакъда, хӀанз из хила мег аьнна хеташдар цхьаболча Ӏилмахоша хьалкхоаб.

Антрополог Леон Круазат дукхача шерашка Венесуэле хиннав, даим Латински Америке бахаш хьабаьхкача наьха метташ Ӏаьдалаш, материальни культура хӀамаш Ӏома а еш. Из цецваьккхав японски керамика (топпара-ингале пхьегӀаш, хӀамаш, кхыяраш) хӀамаши ужжамо йола Вальдиве (Эквадор) гучаяьнна хӀамаши вӀаший тара хиларо. Уж цхьан говзанча кулгаша яьй аьнна хеталуш хиннад. Иззаморг зеденнад цунга тайп-тайпара йола кхерах яь хозенаш, кӀадаш, пхьегӀаш вӀаший мел тара я хьежаш а.

Круазата ходеннад иштта къаьст-къаьста индейскии японскии дешаши географически цӀераши тамаше вӀаший тара хилар а. Иштта, масала, Арикагуан (Америке) — Арикаван (Японе), Арин Арин, Такан Такан, аван ауан (хий), аман амен (догӀан хий), фуян фуюн (Ӏа), котон котон (сискала олг), кекини кечинни (саг йоагӀача-йодача вӀашагӀкхетар), и. кх. дӀ.

Из дерригa ларде а лаьца, Круазата шин «Америке саг хьахилара хьакъехьара дегабуам» яхача книжка тӀа дийцад даим Латински Америке бахаш хьабаьхкача наьха пхьаьнашка японски цӀий лийнна хила мегаш долга.

Тохкамхочоа хетачунга диллача хӀанзара Мексикеи Перуи йолча моттиге йолаш хиннача империшкара политически диннйни организацеш Тайжача океана вокх оагӀонгахьара йихьа хила мегача культура влияни а йолаш хьахинна хила йиш йолаш да. ДӀаяхача ширача замалахьарча халкъий фордаш тӀа лелара йолча средстваша царга йиш хулийташ хиннай, тӀехьара тӀахьекхача михехи Куросио ахарахи пайда а ийбеш, океана тӀа гӀолла тӀехдувла.

Бакъдар аьлча, Лойасаи Круазатаи хийттараш вӀаший эрга-м да. ХьалхагӀдарчоа хийттад японашкара алхха инкаш мара баха ца хилар. ХӀаьта Круазата лерхӀ вай эрал 5—7 эзар шу хьалха японцаш океана тӀа гӀолла Къулбехьарча а саниа, иштта Юкъмоттигерча а Америке иха хилар.

Царех бакъдар-харцдар моллагӀа дале а американски континент гучаяьккхар малав яхача диспута юкъе керда доладеннар да из. ХӀанзалехьа а бакъдаь дӀахьекхад Колумбал хьалхагӀа океана тӀа гӀолла Америке викингаш иха хилар. Круазата лерхӀачунга диллача, цига кхы а хьалхагӀа японцаш хинна хила мегаш ба.

Ф. ФЕСЕНКО (ТАСС).

СОЦИАЛИЗМА МЕХКИЙ СТОЛИЦАШКАРА ХОАМАШ

«ХУНГАРОКАМИОНА» РЕЙСАШ

БУДАПЕШТ. (АПН-и «Будапресс»). Венгре столице болх бе йолаеннай Европе эггара йоккхагӀчарех йола дунен халкъашта юкъера мухьаш дӀа-юха кхахьара гӀулакх деш йола автостанци. Цо дӀалоац 120 эзар квадратни метр лаьтта. Цига болх беш ва 2200 саг. Станце парке я 500 машен, дукхагӀъяраш 38 тонн мухь дӀахьош йола грузовикаш я. Царех ахаш гаргга яраш — рефрижератораш.

Керда станци чуйоагӀаш йола «Хунгарокамион» яха венгерски транспортни предприяти йилла пхи шу мара дац, цхьабакъда, хӀанзале а континенте йоккхагӀчарна юкъеяхай из. Цун грузовикаш ух 29 мехка — дерригаш хӀана дац аьнна долча европейски, ялх Гаргарча Малхбоалени, африкански мехкашка. 1970 шера «Хунгарокамиона» машенаша 15 эзар рейс яьй, 32 миллион километр никъ а беш. Будапешт-Тегеран, Будапешт-Кувейт яхар санна йолча цхьайолча маршрутий дӀоахал дукха а эзараш километраш да. Шин ханнахьа. ХӀаьта цхьайолча хана кӀирагӀа массехказа а рейсаш ю Лондоне, Париже, Мюнхене, Кельне, Милане, Болонье. Кастта керлача линешка — Москве, Братиславе, Копенгагене, Базеле, Стамбуле, Тегеране, Багдаде леларгья машенаш.

Укх пятилетке (1971 — 1975 шерашка) 850 машенага дӀакхоачаш дегӀайоагӀаргья «Хунгаракамиона» парк. гаражашта юхе хьалъергья контейнерни станци, цига хургья шин таможни.

БОЛГАРСКИ БАЙРАНХА КӀАЛ

СОФИЯ. (АПН — «Софияпресс»). Димитров Георге цӀерагӀча варненски кемаш деча заводa конструктораш 70 эзар тонн мухь дӀахьош долча танкерий проект оттае болабеннаб. Цо торо хулийтаргья даьй мехка мехкдаьтта хими сихха дегӀадарца дувладенна 1975 шу хьатӀакхоачаш республика танкерни флота тоннаж кхоза алсам а яьккха 800 эзар тоннага дӀакхоачае аьнна керлача пятилетке оттаьча керттерча заданеех йола цаӀ кхоачашъе.

1950 шера Болгаре байракха тӀа а яСӀаш никъ бе арадаьлар хьалхара танкер —«Комсомолец» —цо дӀахьора 1750 тонн мухь. Из ийцадар СССР-агара. Цхьабакъда, 1963 шера, Бургасски мехкдаьтта химически комбината хьалхара аргӀа болх бе йолаялийтача хана. НРБ-ега дар ерригa тоннаж 45 872 тонн йола шин доалахьа дола танкерни флот.

ХӀанз цунна юкъе доагӀа 18 нефтевоз. Царех эггара йоккхагӀчо —«Тунзжас» (45 эзар тонн) Персидски заливеи Шеча форда тӀехан-ханнахьа рейсаш ю.

«ТЕРЕЗИН», ЭРГАЯЬККХ ТОАЕШ ЛАТТ

ПРАГА. (АПН — Прагопресс). Терезински мемориал эргаяьккха тоеш латт. Уж балхаш 1980 шера чакхдаха лерхӀ. Мемориале хьалъе лерхӀ документаце паччахьалкхен юкъара центр. Цига хургда «Терезина исторех дараш хинна ца Ӏеш оккупаце шерашка Чехословаке территоре тӀа фашисташа хьалъяь мел хиннача кхыйолча концентрационни лагерий исторех дола а каьхаташ. Цига хургда концлагерашка чубаьхкараштa дагадоагӀараши записками.

ХАЛКЪА ТАЛАНТИЙ ФЕСТИВАЛЬ

БЕРЛИН. (АПН корр). Дика чакхъяьлар Лейпциге СЕПГ VIII-ча съезда хетаьча халкъа искусствa фестиваль. Лейпциге а республика кхыча городашка а вахаш вола цхьа миллиони ах миллиони гаргга саг хьежар халкъа талантий Ӏалаьмате доккхача хьажарга. Цига дакъа лаьцар дукхача самодеятельни хоровойи халхарей коллективаша, халкъа театраша, кагирхойи берийи ансамблаша, ГДР Къаман халкъа театраша, кагирхойи берийи ансамблаша, ГДР Къаман халкъа эскара иллиалархошеи музыканташеи.

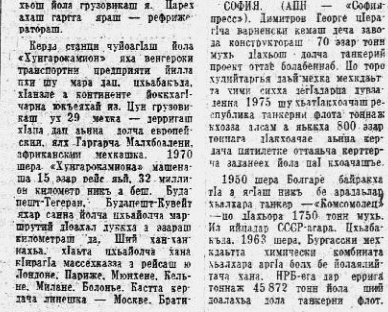
Массане чӀоагӀа безаме тӀаийцар цӀей дездеча дакъа лаьца «Бахор» яха Узбекски ССР халхара паччахьалкхен ансамбль.

БАЛХАШ СИХДЕННАД

ПХЕНЬЯН. (АПН соб. корр). Соахкарчул 20 ди хьалхагӀа кхаьчка дуга рассада дӀаегӀа баьннаб КНДР кооператораш. Къилбаседа лоаман районашкареи малхбоалеи побережья районашкареи дӀа мел ийккхача чакхдаьннал уж балхаш. Графикал цхьа ди хьалха валар Ӏалаьмате боккха доархӀам болаш да. БӀаьсти Корее малх хьежаш а хоза а хул, цхьабакъда, эхка догӀаш делхаш а безаме доапаш а хул. ТӀоалалах дуга кхерап, хӀаьта аьхки малхо цунна кхоачамбац. Цул совгӀа, мехка Ӏа яха дукха дац дуга кхеду оахаш дола лаьтташ. хӀаьта дуга КНДР-е керттера культура ма йий. Пулухьа дуга дукхагӀа хьувкъалар керттера дар да.

Рассада дӀайоргӀар — эггара халагӀа бола болх. Дерригa а кулгашца де деза. Балхаш сихденнача хана юрташкарча къахьегамхошта новкъостала боагӀа городашка бахараш. Цул тӀехьагӀа хьалхара оасар де деза, цунна тӀехьа кхы а массехказа. Ханаш тувлаялийта йиш яц цига а, цхьабакъда, цу балхашта-м механизаци е вӀаштӀехьдаьннад. Укх гӀеххьарча хана халкъа Корее дуга лелалеча дукхагӀа юкъекхухь химии, къаьстта гербицидаш. Республика химически промышленносто иштта дукхагӀа аракец кхашта эша «витаминаш» а.

Ф. ЛЕСКОВ.

ГДР. Ер установкаш Шведтерча йоихача мехкдаьтта химически комбината «дог» да. 1971 шера укхаза Одере чакхдоаккхаргда ворхӀ миллион тонн совгӀа мехкдаьтта, из Советски Союзера хьаух «Дружба» яхача трубопроводагӀа. Кердача пхе шерарча планах йолча директивай проектагӀа дӀахо ихы а дегӀайоагӀаргья мехкдаьтта хими.

АДН — ТАСС сурт.

Д. Эллсберг Ӏаьдала хьалхашка эттав

НЬЮ-ЙОРК, 29 июнь (ТАСС). Массаусетски технологически института дунен халкъашта юкъера тохкамаш дара центра сотрудник Даниэль Эллсберг селхан шин лоӀаме Бостоне федеральни Ӏаьдала хьалхашка эттав.

ДӀадаха кӀира чакхдоалаш юстице министерствас Эллсберг лаца ордер елар, из бехке ву «бокъо йоацаш» Пентагона доклад йолаш хилара. Ӏаьдала ше хьалхашка отталехь хьалхха Д. Эллсберга корреспонденташка аьлар ше «Нью-Йорк таймс» яхача газетага Вьетнаме еча американски агрессе зуламе гӀулакхаш гучадоаха Пентагона къайлагӀара материалаш дӀаялар бакъда. «Се американски гражданин хиларагӀа тарра, из информаци американски общественноста къайлакхухьача юкъе дакъа лаца могаргдоацаш лерхӀ аз», — аьлар Д. Эллсберга.

Сона новкъа да из хьалхехьа а ца даь. Вьетнаме дӀахо беш болча тӀемо эзараш бола американцаш боабу, аьлар цо.

Эллсберга набахта валла 10 шу ха а 10 эзар доллар гӀод а тоха мег.

КЛИНИКЕ ХИННА ХӀАМА

БЕЛГРАД. (ТАСС). Загребе «Ребро» яхача клиника нейрохирургически отделене дарба деш я операци е кийчъяьча хана 1962 шера 22 ноябре наркозагӀа тхьайса хӀанзалца сома ца йоалаш ула 32 шу дола Рея Ягар.

Р. Ягар операци е кийчъяьча хана цун 23 шу дар. Къонача кхалсага сиңар кхычарна луш хиннар миссел йола наркотически средство. Лораштa тамаше хеташ чӀоагӀа наб кхийттар. Операци ца еш йитар. Наркоз яьчул тӀехьагӀа кхийтта наб бархӀ шереи бархӀ беттаи еш я. Р. Ягар аппаратий новкъосталца са доахаш я, цун организмага кхача кхоачийт искусственни хьисапе.

АГРЕССОРИЙ ПРОВОКАЦИ

БЕЙРУТ, 29 июнь (ТАСС). Тахан Ӏурра Израила тӀема низий подразделени юха а Къулбехьен Ливане чухьедар, Тайбеи Адейсеи яха нах баха пункташ хьаяха гӀерташ. Ливански тӀема низаша агрессорацa тӀом дӀаболабир, нах боабеши техника хӀалакъеши зе хьлар цунна, ливански территоре тӀара ара а кхессар. Цунах хоам бу бейрутски радиос хьаеннача Ливански эскара командоване коммюнике тӀа.

ХАОТТАМ

Тахан республике гӀоллеи Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш ди чакхдоаллаш республика къулбехьарча районашка юкъ-юкъе догӀа а делхаш, ди а къувкъаш, малхбоалехьара гӀаьххьача боараме мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гӀолла 25—30. Грозне 27—29 градус йӀовхал йолаш хила а тарлу. ДӀахорча шин дени шин буси кӀезигдукха морхаш а йолаш, дукхагӀча даькъе йоачан а йоацаш, ди а къувкъаш, хаьда лостам боацаш гӀаьххьача боараме мух а хьекхаш ха хила а фегара температура бийсашка 12—17, деношка 27—32 градус йӀовхал йолаш хила а тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

Редактор **М. К. ЛЬЯНОВ.**

Хьажа, ладувгӀа

1 июль

ТЕЛЕВИДЕНИ:

11.00 — Дешархошта «Ганза гӀайре» яха художественни фильм. 17.00 — «Виъ танкисти жӀали». Художественна дукхасерийни телевизионни фильма премьера. 18.00 — Футболах йола СССР-а Кубок. «Динамо» (Тбилиси) «Торпедо» (Москва) Тбилисера передача. 19.45 — Телевизионни кердадараш. (нохчий, эрсий меттала). 20.05 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 20.30 — Футболах йола СССР чемпионат. 21.20 — «Хьа а лаха, кора а де» яха художественни фильм.

РАДИО:

6.30 — Пятилетка къахьегама ахка. Юрта боахама болхлошта (гӀалгӀай меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий». «Комсомольское племя» газетий обзор 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — «Са новкъост» яха корреспонденци (нохчий меттала). 8.40 — Кальмака ашараш. 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — Къона тӀехье (нохчий меттала). 16.20 — Доал дара школа. 16.28 — Ашараш. 16.40 — «Спортивни орбита тӀа» яха радиожурнал. 17.00 — Керда хоамаш (гӀалгӀай меттала). 17.15 — «Коммунисташ къахьегамхой вӀаштӀехьбоахараш ба» яха корреспонденци. 17.30 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 17.45 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.00 — Москва. 18.10 — Ялат хьокхаш къахьегаш болчарна дола концерт. (нохчий меттала). 18.40 — Москва.

2 июль.

ТЕЛЕВИДЕНИ:

11.00 — Дешархошта. «Социалургдоаца Кура» яха художественни фильм. 18.00 — Документальни фильм. 18.20 — ХӀаранена ха дезаш да ер. 18.30 — Ялат чувцаш хьалъкали къахьега. 19.00 — СССР йоазонхой пхелагӀа съезд. Советскии доазол дехьареи литератораш цхьана истола тӀа багӀа. Передача ю критика литератураведа Озерова 19.35 — Телевизионни кердадараш (гӀалгӀай, эрсий меттала). 19.55 — Хоамаш, реклама. 20.00 — Шоана, бераш. 20.10 — «Дунен тӀара хоза дар» яха телевизионни журнал. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Артлото». 22.40 — ДоттагӀлен фестиваль. Советско-болгарски кагирхой фестивала хетаяь передача.

РАДИО:

6.30 — Юрта Ӏуйре. Юрта боахама болхлошта. 6.45 — Ашараш. 5.50 — Хоамаш. 7.00—Москва. 7.20—«Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28—«Ленинан некъ» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — «Кердача пятилетках Грозный» яха корреспонденци (нохчий меттала). 8.40 — Къона тӀехье (гӀалгӀай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05—Нохч-ГӀалгӀай ашараш. 16.30 — «Социалистически демократи дегӀаяра наькъий хьакъекхьа КПСС 24-гӀа съезд» яха беседа. (гӀалгӀай меттала). 16.45 — Хьона, дагадоагӀий новкъост..? 17.00 — Керда хоамаш (гӀалгӀай меттала). 17.15— Къона тӀехье (гӀалгӀай меттала). 17.30 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 17.45 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.00 — «Керттера дар профилактика я» яха лора беседа. 18.10 — Микрофона хьалхашка илли доах Евлоева Раисас (гӀалгӀай меттала). 18.40 — Москва.

РЕДАКЦЕ АДРЕС; г. Грозный Ленина улица, 11 (3-гӀа этаж). Телефонаш; редактора — 3-44-96; редактора зам — 3-39-11; бехктохкама секретара — 3-34-38; партийни вахарен, культуран, промышленностен отделий — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделен бухгалтерен — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина. 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры и промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства—3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05143. Заказ № 6212.